

'T GROENE
WAASLAND

Ons Streven, De Raaklijn, vzw Durme,
Pannenweel, Natuurpunt Waasland, VELT,
Wase Imkersbond, JNM, Hof van Saksen,
Vegetatiebescherming, ABBL Okeav

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift 37ste jg - nr 4; september 2017 - nr 203

NATUUR EN MILIEU

paddenstoelen p 9

buxusmot p 25

Verkeer Lokeren p 5

Bestel nu uniek boek : p 2

De Durme
van Tielst tot Tielrode

veenpluis p 25

zwermboom p 26

IN HET WAASLAND

DECENNIA ONDERZOEK, MAAR BERGING KERNAFVAL STAAT NOG NERGENS

Er is geen wetenschappelijke consensus, politici raken er niet uit en er is waarschijnlijk te weinig budget voorzien. Deze trieste boodschap bracht Marc Demarche, topman van NIRAS. Een oplossing voor de berging van hoogradioactief afval is dus nog ver weg. Willen we de volgende generaties nog meer zulke problemen besparen, dan is een kernuitstap absoluut noodzakelijk.

Gezocht: 25 kilometer onderaardse gangen

Waar moeten we met al ons radioactieve afval naartoe? Er zijn maar weinig zekerheden. Het NIRAS, de Belgische beheerder van nucleair afval, zegt de oplossing te hebben gevonden in de Boomse kleilaag op zo'n 200 meter diepte. Maar dat trekt het FANC, het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle, in twijfel. Het FANC wil dat er ook andere (en diepere) geologische lagen worden onderzocht. Ook volgens de voogdijministers Kris Peeters (CD&V) en Marie Christine Marghem (MR) moet er nog meer onderzoek gebeuren naar een geschikte locatie en diepte voor de ondergrondse berging. Het afval moet dus onder de grond, daarover is iedereen het eens. Maar hoe diep en waar? Dat blijft de vraag van een miljoen. Of beter gezegd: de vraag van 3,2 miljard euro, minstens.

Extra rekening voor de belastingbetaler?

Want om uiterst gevaarlijk kernafval voor tienduizenden jaren op te bergen, zet je best wat geld opzij. NIRAS schat de kostprijs voor een berging op 200 meter diepte op een slordige 3,2 miljard euro. Bij een berging op 400 meter loopt die prijs al op tot bijna 5 miljard euro. En dat is nog maar een inschatting van de kosten. De werkelijke kost van zulke grote infrastructuurwerken kan dus nog een pak hoger liggen, zeker omdat die werken nog nooit eerder zijn uitgevoerd. En er zit nog een adder onder het gras. De wetgeving voorziet dat Electrabel enkel moet bijdragen aan de kosten voor de berging zolang ze de kerncentrales uitbaten. Na de

kernuitstap ontlopen ze dus de dans. De openstaande (en oplopende) rekening zal dan aan de Belgische belastingbetaler gepresenteerd worden.

Beginnen aan de bron: kernuitstap noodzakelijk

Zoek op de website van NIRAS eens naar antwoorden op het probleem van afvalbeheer en je stoot al snel op de pagina 'Voorkomen aan de Bron'. "Het beheer van radioactief afval begint al vóór het geproduceerd wordt", is de eerste zin. Hier zitten Bond Beter Leefmilieu en NIRAS op dezelfde golflengte. Kernenergie zadelt ons op met afval waar we de volgende tienduizenden jaren mee blijven zitten. Hoog tijd om hier een punt achter te zetten. De kernuitstap is hier het enige juiste antwoord. Als onze politici in het nakende Energiepact niet expliciet vasthouden aan de kernuitstap, met een directe sluiting van Doel I en II, kunnen we niet anders dan spreken van schuldige verzuim.

Wannes Starckx voor BBL, Bond Beter Leefmilieu

Uniek boek:

De Durme van Tielt tot Tielrode.

De meest gevarieerde Vlaamse rivier?

(André Verstraeten)

Indien u het boek **bestelt en betaalt voor 3 oktober 2017**, wordt uw naam en woonplaats opgenomen in de lijst van de intekenaars die in dit boek zal verschijnen.

Meer info: 09 348 30 20 www.vzwdurme.be

De Durme
van Tielt tot Tielrode

De meest gevarieerde Vlaamse rivier?

André Verstraeten

Ga naar www.abllo.be

en klik op **KLIK**
voor meer info
over artikels en
aanverwante
websites

NATUURPUNT WAASLAND ORGANISEERT
BOOMPLANTACTIE

Bouw mee aan een gezondere biodiversiteit

De regionale vereniging Natuurpunt Waasland organiseert tot half november opnieuw een boomplantactie.

We bieden een uitzonderlijk assortiment aan tegen scherpe prijzen. Het aanbod is niet alleen ruim maar biedt ook voor elk wat wils: hagen, struiken, bosgoed, maar ook bessenstruiken en fruitbomen in halfstam en hoogstam. De hagen, de struiken en het bosgoed zijn streekeigen en gedijen hier goed. Ze verhogen de biodiversiteit in je tuin. Ze geven dus meer kansen aan vogels, vlinders en bijen. De aangeboden fruitbomen en bessenstruiken garanderen u bovendien een jaarlijkse oogst.

Nieuw in ons assortiment zijn de drie soorten blauwe druiven. Ook de nu rijpe druiven tegen de muur van het Natuurhuis Panneweel staan op de bestellijst. Bekijk ons aanbod op de diverse websites en bedenk: wat is er heerlijker dan een appel, peer, pruim, noot, perzik, druif of bes uit eigen tuin?

In een grote tuin geven hagen, een houtkant of een bomenrij structuur aan de omgeving en aan ons verstedelijkte landschap. Ze zorgen voor verkoeling in de zomer en voor beschutting tegen harde wind. Een tuin met veel streekeigen groen is bovendien een gedekte tafel voor tal van organismen. Een keten van "natuurlijke" tuinen kan zo dienen als 'verbindingsweg' tussen natuurgebieden.

De boomplantactie wordt gedragen door vrijwilligers en de opbrengst van de verkoop gaat volledig naar de **verwerving van waardevol natuurgebied**

in het Waasland en de Antwerpse Linkeroever. Naargelang de plaats waar u woont kunt u plantgoed bestellen op een van onderstaande adressen. De prijzen zijn dezelfde en Natuurpuntleden krijgen nog eens 5 % extra korting. De wijze van bestellen en bezorgen vindt u op de respectievelijke websites en de bestelformulieren. Wenst u bijkomende inlichtingen of een digitaal bestelformulier dan bezorgen we u dat graag.

- Natuurpunt Waasland Zuid: www.natuurpunt-zuid-waasland.be : Staf Lerno, 0495 49 13 91, gustaaf.lerno@skynet.be
- Natuurpunt Waasland Beveren: www.natuurpuntwaasland.be : Joris Baetens, 03 772 15.37 of Jerome De Bock, tel 03 775 97 47, info@natuurpuntwaasland.be
- Natuurpunt Waasland Noord en Vriendenkring Panneweel : www.panneweel.be : Bert Raets, 0485 31 28 42, boomplantactie@panneweel.be.
- Woont u niet in het Waasland, www.panneweel.be loodst u door naar de andere afdelingen van Natuurpunt van het hele land die aan de boomplantactie van Natuurpunt deelnemen.

Natuurpunt Waasland

**GEZOCHT: MEDEWERKER MET EEN
HART VOOR HUISMUSSEN**

In het kader van ons soortenbeschermingsproject 'Opnieuw meer mussen in onze steden', zoeken we een vrijwilliger die tussen september en november wil helpen bij het ophangen van nestkasten voor huismussen in Sint-Niklaas en Dendermonde. De vrijwilliger wordt ook ingeschakeld bij het ringen en meten van huismussen. Interesse? Neem dan contact op met **Bruno**: b.trappeniers@gmail.com

MARCEL OELBRANDT IS VAN ONS HEENGEGAAN

Zondagavond 25 juni 2017 is Marcel thuis in het bijzijn van zijn echtgenote plots overleden. Hij was één van de stichtende leden van ABLLO vzw (1970) en was sedertdien al die jaren lang bestuurslid. Hij heeft in de beginperiode het drukwerk van de ABLLO-krant en daarna van 't Groene Waasland verzorgd. Op heel veel domeinen werkte Marcel mee aan de uitbouw van ABLLO vzw om te komen tot een regionale vereniging. ABLLO vzw rouwt om het verlies van Marcel en zal hem heel erg missen.

Op 13 juni 2017 ontving ik een laatste mail van Marcel:

Hi Fred, tunnel lijkt mij uitgesloten gezien de aanwezigheid v/h kanaal aldaar. De verkeersdoden die daar al gevallen zijn, maken voor mij duidelijk dat een ongelijkgrondse kruising wel nodig is.

Hij schreef dit naar aanleiding van een gesprek over de fietsroute van de Grote Markt te Lokeren naar de wijk Spoele en verder naar Zele. Hierbij is de oversteekbaarheid van de ringweg N47 ter hoogte van de Hovenierstraat ronduit slecht.

Marcel rijdt op de Collegebrug in Kortrijk n.a.v. een studiebezoek van ABLLO vzw aan de fietsinfrastructuur van Kortrijk op 6 april 2010.

Het lijkt gepast om Marcel zijn zorg voor leefmilieu en verkeersveiligheid in Lokeren onder de aandacht te houden. Daarom hebben we een diareeks samengesteld over de "Oversteekbaarheid N47, Lokeren Spoele - Herstel trage wegen tussen wijken". De reeks bestaat uit 65 dia's. Je kan ze raadplegen op www.abllo.be/klik of www.abllo.be en klik dan op [mobiliteit & ruimte](#). Zo kan je jezelf een beeld vormen van de problematiek, visie op trage wegen en oplossingsrichtingen. De reeks bevat een zeer deskundige uitleg vanuit de beleidsvelden omgeving, verkeerskunde, mobiliteit en duurzaamheid.

Marcel indachtig, wil ABLLO vzw Lokerse buurtverenigingen of socio-culturele verenigingen helpen met het bespreken van de problematiek van dit deel van de ringweg. Via het ABLLO-secretariaat kan men onze gastspreker Fred Van Remoortel, senior- mobiliteitsplanner, vragen om verenigingen te begeleiden. Hij doet dit met behulp van deze door hem ontwikkelde diareeks. Dit ter nagedachtenis aan Marcel.

Voor ABLLO : Fred Van Remoortel,

Oversteekbaarheid N47, Lokeren - Spoele

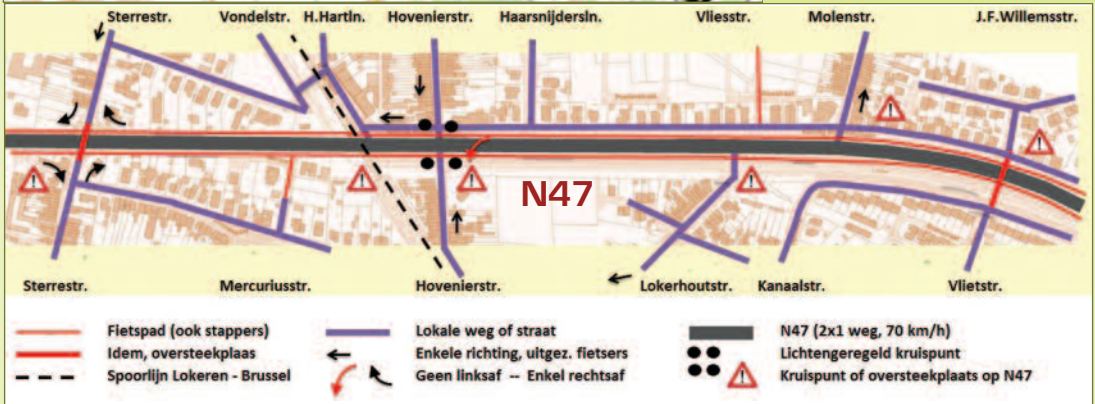
Herstel trage wegen tussen wijken

Versie 03 van 2017-07-30

Enkele beelden uit de diareeks i.v.m. de Oversteekbaarheid van de N47, Lokeren - Spoele. Gratis te downloaden op www.abllo.be.

ABLLO-medewerker Fred Van Remoortel, senior-mobiliteitsplanner wil verenigingen begeleiden in hun zoektocht naar meer verkeersveiligheid en een meer duurzaam verplaatsingsgedrag. Dit als eerbetoon aan Marcel.

OPENBAAR ONDERZOEK TOEGANGELIJKHEID STATION TEMSE

In volle zomer, tot 25 augustus 2017, liep in Temse het openbaar onderzoek over de toegankelijkheid van station Temse. ABLLO diende een bezwaarschrift in (Ga naar www.abllo.be/klik).

Sedert het verschijnen van de bijdrage over station Temse in tGW nr. 198 van november 2016, slaagt het gemeentebestuur er niet in om gezamenlijk overleg te plegen met Infrabel, NMBS, De Lijn, AWW en ABLLO, over een sterke opwaardering van station Temse en de buurt. Waarom? De meeste politici en ambtenaren gebruiken de trein niet. En Infrabel tekende een banale betonnen helling tussen muren naar perron twee. Dit is lang geen onthaalinfastructuur.

De voorbije jaren werden veel versleten delen van de spoorbaan vernieuwd tussen Mechelen en Sint-Niklaas. Dit is een zware investering zonder toe-

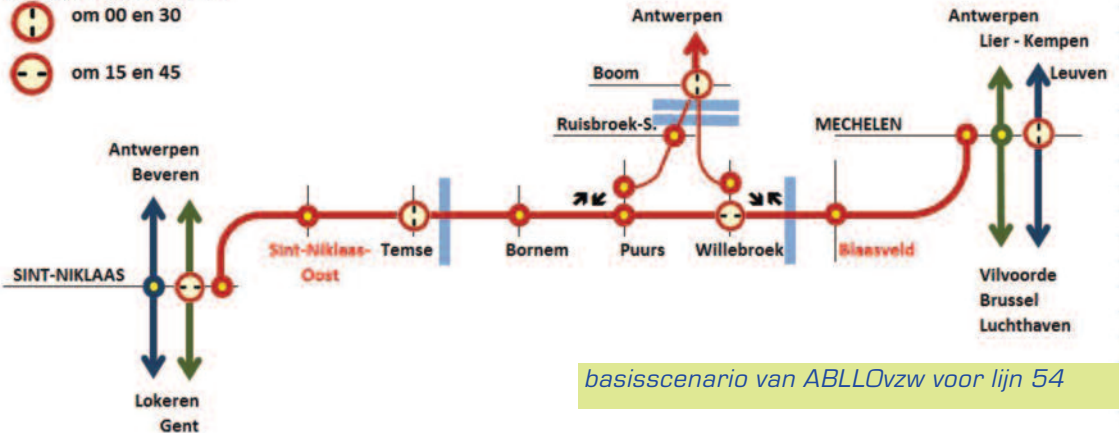
De foto's links en rechts tonen treffend de kwaliteitsverschillen.

- * Links een impressie van het ontwerp van de smalle helling te Temse (recente Infrabel-realisa-tie in Haversin) en rechts een opengewerkte helling in het Zwitserse Rubigen bij Bern.
- * ABLLO wil helling en trap gecombineerd zien aan 1 zijde. (Zie foto rechtsboven) Infrabel voor-ziet een trap aan de ene zijde en de helling aan de andere kant van de tunnel onder het spoor..

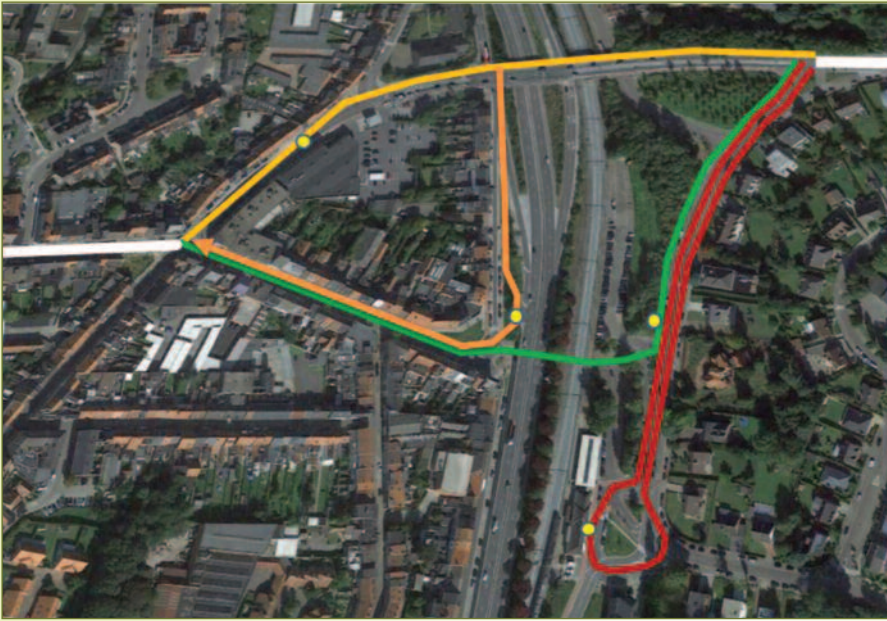
Basisscenario : S-treinen om het half uur met behoud bruggen en enkelspoor

Knooppunt met vertrek :

- om 00 en 30
- om 15 en 45

basisscenario van ABLLOvzw voor lijn 54

Varianten De Lijn

Niets doen,
traject via Krijgsbaan behouden

470m

Bus omleiden
via Station met keerlus

850m omweg

Vernieuwd publiek domein,
bus via onderdoorgang

580 m (110 m omweg)

Herstel oude route met enkele richting
halte G.Gezelleplein

190 à 670 m omweg

komstscenario, zonder ambitie. Het NMBS-vervoerplan 2018 brengt niets nieuw voor de komende drie jaar. ABLLO schetste dan maar zelf een **basisscenario**. *[Zie onderaan vorige pagina]*

De Lijn stuurt ook haar kat. Deze Vlaamse vervoerder wil geen aansluiting met de trein realiseren. Nochtans komen in de buurt van station Temse meer bussen langs dan bijvoorbeeld bij station Lokeren. ABLLO ging in het bezwaarschrift verder met ontwerpend onderzoek. En kwam tot de bevinding dat het **herstel van het oude bustraject**, met halten op het Guido Gezelleplein, het **meest haalbaar** is. Dit met behoud van de onder de autodictatuur gerealiseerde enkele richting *[zie oranje traject op bovenstaand kaartje]*.

De detailschets hiernaast van het Guido Gezelleplein toont hoe het plein kan worden opgewaardeerd met een **dubbele bushalte**, enkele fietsstraten, veel ruimte voor de voetganger en een ruime fietsenstalling.

ABLLO wijst in het bezwaarschrift op de beleidsdoelstelling om het aandeel van de automobiliteit te verminderen. De vereniging citeert **Spoorstrategie Waasland** (zie tGW nr. 188; zie ook www.abllo.be/klik) en **Routepan 2030** voor de ring om Antwerpen. Hierin moet het treingebruik minstens verdubbelen. Realistisch? Dat hangt van tal van factoren af. Maar Zwitserland bewijst dat het kan: het spoor realiseert er 19% van het

totaal aan personenkm terwijl dit in Vlaanderen amper 8,83% is.

Groen lachen

Voor de bouwplaats in het station Temse plant Infrabel een bijkomende overweg aan de kop van de perrons richting Sint-Niklaas. Zodoende kan de gebruiksonvriendelijke passerelle meteen weg en kan de overwegwachter tijdelijk weer aan de slag. Want de bouwplaats moet ook veilig bereikbaar zijn.

Boven : de huidige situatie. **Onder** : Hoe de tunnel er zou kunnen uitzien, als de opening voldoende breed wordt gemaakt (± 10 meter op 12 meter). Als een fietsstraat met brede voetpaden en veel licht! De plannen van Infrabel voorzien maar een *smal* open "gat" van $\pm 2,5$ meter op 12 meter.

ABLLO verzoekt om voorwaarden op te leggen aan alle samenwerkende partners:

- Infrabel moet eerst de **klantvriendelijke** passerelle verwijderen.
- De gemeente moet een **samenwerkingsverband** opzetten om het strategisch project 'stationsgebied Temse' vorm te geven.
- Infrabel en NMBS moeten **ontwikkelingsscenario's** opmaken voor lijn 54 met een toegankelijk treinsysteem en sterke groei van het treingebruik.
- Dus moeten zij ook de **toekomstige aantallen** in- en uitstappers in station Temse bepalen, met de multimodale verdeling van het aansluitende vervoer.
- Binnen dit kader moet Infrabel de **toegankelijkheid** van perron 1 en 2 **hertekenen**.

Temse heeft een grote achterstand op vlak van duurzame mobiliteit Het mobiliteitsbeleid, openbare werken en ruimtelijke planning in Temse dragen niets bij aan duurzaamheid. De voorbeelden van achterstand zijn verbijsterend:

- de N16 werd versterkt in zijn rol van snelweg ter hoogte van de slaapkamers.
- de fietsroute naast de N16 werd opgedoekt
- de 'Zaat' is zo ontworpen dat De Lijn er niets kan beginnen
- op de Scheldekaaien maken auto en parking nog steeds de dienst uit
- de fietsroute op de Scheldedijk naast Belgomine werd verminkt met een dure tunnel
- het publieke domein is het niet waard om met ansichtkaarten Temse te promoten
- het stationsgebied bevordert geenszins de regionale knooppuntrol van het station.

*Fred Van Remoortel,
senior mobiliteitsplanner en openbaarvervoerexpert*

domein Roomacker

ECHT JUDASOOR (AURICULARIA AURICULA-JUDAE)

Deze soort is geen plaatjes- of buisjeszwam, maar een trilzwam. Net als andere trilzwammen heeft ze bij vochtig weer een gelatineuze consistentie, maar bij droog weer verschrompelt ze. Eens het terug regent, zwelt ze weer op. Het Echt judasoor is minstens 2 cm breed, opvallend bruin tot roodbruin en groeit graag op oude vlieren, maar komt in Roomacker ook op ander loofhout (wilg en populier) voor.

Volgens een legende zou Judas na zijn verraad aan Jezus spijt hebben gekregen en zijn oor hebben afgesneden. Het oor zou op een vliersruik gevallen zijn en zo voor eeuwig daarbij moeten horen. Andere verhalen zeggen dat Judas zich in een vlier verhing en dat de plant daardoor behekst was, zodat elk jaar opnieuw 'het oor van Judas' op de takken verscheen.

Alle foto's in deze en volgende afleveringen zijn gemaakt in domein Roomacker Tielrode.

PADDENSTOLEN IN ROOMACKER (8)

Je gelooft je oren niet !

Je krijgt als opdracht: teken een paddenstoel.

Wedden dat minstens 90 % zo iets tekent, met als voornaamste kenmerken een steel en een hoed? Nochtans zijn er erg veel paddenstoelen die afwijken van deze vorm.

In deze aflevering bekijken we enkele paddenstoelen die de vorm van een 'oor' hebben. Dit betekent dat ze géén steel hebben, of een heel kleine die zijdelings of excentrisch (= niet in het midden) staat.

In de volksgeneeskunde werden judasoren gebruikt tegen ... oorkwaaltjes! Maar ook tegen keelontstekingen en dat weer via de associatie met Judas, namelijk dat hij zich had verhangen en dus zijn keel was dichtgesnoerd.

Het medicinaal gebruik was zo gek nog niet, want het is bewezen dat deze zwam antibiotische stoffen bevat.

Het Echt judasoor is eetbaar (maar taai) en wordt vaak gebruikt in de Chinese en Japanse keuken.

Echt judasoor

Vals judasoor

Rondsporig oorzwammetje

VALS JUDASOOR (AURICULARIOPSIS AMPLA)

Deze paddenstoel is hoogstens 1,5 cm breed en heeft een roomkleurige buitenzijde en een vlees- tot karamelkleurige binnenzijde. Er zijn ook geen plaatjes of buisjes aanwezig. Uiterlijk is het net een kleine uitvoering van het Echt judasoor, maar er is geen verwantschap.

Vals judasoor is saprofiet (leeft op dood materiaal) en is vaak te vinden op dode, vaak nog hangende takken en twijgen van loofbomen, voornamelijk populier.

OORZWAMMETJES (CREPIDOTUS)

Oorzwammetjes zijn plaatjeszwammen en zijn in de herfst alomtegenwoordig op Roomacker. Kijk tijdens het stappen eens rond en je ziet vast een tak waar witte oorvormige zwammetjes op zitten. Meestal op dunne takken, zowel gevallen exemplaren als dode takken aan een boom of struik die nog niet afgevallen zijn.

Er zijn ook soorten die op oude boomstronken

Week oorzwammetje : onderkant

Rondsporig oorzwammetje : bovenkant

groeien, of zelfs soorten die op grassen of kruiden groeien.

De hoedjes zijn klein, zelfs bij volgroeide exemplaren vaak niet groter dan 3 cm, en ze hebben een karakteristieke vorm, als een waaier die over een hoek van 180 tot 360 graden (een halve tot een volledige cirkel) geopend is.

Het hoedoppervlak is wit, met gebroken witte of grijze schaduw tinten, en soms wat viltig van textuur.

De hoedrand is bijna altijd bochtig en onregelmatig gegolfd. De plaatjes aan de onderzijde zijn aanvankelijk witachtig maar worden spoedig okerkleurig of bruinroze door de vorming van sporen. De hoedjes zijn dun en lopen straalsgewijs uit van het punt waar de hoed aan het substraat is gehecht. Meestal is er nauwelijks een steel aanwezig.

De verschillende soorten oorzwammetjes zijn slechts microscopisch van elkaar te onderscheiden.

Op Roomacker zijn de meest voorkomende soorten het Rondsporig oorzwammetje en het Week oorzwammetje. Het Gelig oorzwammetje en Klein

Week oorzwammetje : onderkant

oorzwammetje komen ook voor, maar zijn veel zeldzamer.

Wat alle oorzwammetjes gemeen hebben ?

Ze zijn heel fotogeniek !

WAAIERTJE SCHIZOPHYLLUM COMMUNE

Het waiertje is een algemene soort die zowel op loof- als naaldhout voorkomt. Je vindt het van de herfst tot de lente op dood loofhout. Zijn naam dankt het aan de waiervorm van het hoedje, dat 4 cm groot kan worden en grijs tot grijsbruin van kleur is. Het oppervlak is fijn wollig, de rand vaak gekarteld en gespleten. De plaatjes zijn grijs met een zwak violette tot lichtbruine tint, de sporen zijn wit.

De onderzijde vertoont gespleten lamellen. Bij droog weer krullen de uiteinden van de lamellen naar binnen en raken elkaar: zo kunnen er geen sporen ontsnappen. Zodra het weer vochtig wordt, buigen de lamellen weer terug. Na enkele uren worden er dan sporen gevormd en afgestoten.

Het waiertje is 's werelds meest verspreide paddenstoel en komt, behalve op Antarctica, in alle werelddelen voor. Deze verspreiding heeft het te danken aan zijn taaie en leerachtige consistentie, waardoor het allerlei extreme omstandigheden kan trotseren. Enkele experimenten die men uitvoerde: men heeft gedroogde exemplaren 35 jaar lang bewaard, men heeft ze blootgesteld aan een temperatuur van 150° onder nul, in een luchtledige ruimte bewaard, zodat ze geheel uitdroogden: in al deze gevallen bleek het waiertje na bevochtiging weer op te leven. Na enkele uren werden er weer sporen gevormd !

Waiertje : bovenkant

Waiertje : onderkant

fotogenieke oorzwammetjes

Een leuk weetje: In België komen ongeveer 5000 soorten paddenstoelen voor. Er sterven vaak soorten uit door bijvoorbeeld overbemesting. Ieder jaar worden ook nieuwe soorten ontdekt. Meestal is dit niet omdat die soorten er daarvoor niet waren, maar omdat (amateur-)mycologen er speciaal naar op zoek gaan.

In deze aflevering ging het over oorspronkelijke paddenstoelen.

Volgende aflevering: Knotsgekke knotsen!

Vera Declercq

CITIZEN SCIENCE: NATIONALE MUSSENTELDAG 2017.

Het mussentelweekend 2017 ligt alweer een tijdje achter ons. Ondertussen zijn we druk bezig met een nieuw project waarbij we nestkasten op-hangen in nog optimale populaties (> 10 huismuskoppels) in de steden Sint-Niklaas en Dendermonde. Op die manier willen we die populaties versterken en uitbreiden. We hopen dan dat jonge mussen door het aanbrengen van groene stapstenen zich verspreiden naar kleine populaties in de omgeving en die dus ook versterken. Door de mussen te ringen en meten zullen we ze in detail opvolgen.

Nu nog even terugblikken op het mussentelweekend 2017. Na enkele weken viel het al direct op dat er opvallend **minder tellingen** binnen kwamen (Fig. 1)

Fig.1: Telsinspanningen over verschillende jaren

en dat is natuurlijk spijtig. We vragen ons dus af of de oproep van Vogelbescherming Vlaanderen die provincies minder bereikt? In het kader van dit lange termijn onderzoek is het belangrijk dat telpunten regelmatig herhaald worden om eventuele veranderingen te kunnen opvolgen. Wanneer een telpunt een keer ingegeven wordt kunnen wij er niet van uitgaan dat dit telpunt over de volgende vijf jaar bvb nog steeds hetzelfde is.

Kijken we naar de verschillende Vlaamse provincies dan zien we nog altijd dat de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen, de grootste telinspanningen leveren; voor de drie andere provincies is dit opvallend geringer (Fig.2). In de loop der jaren, nu reeds 15 jaar, is veel moeite gedaan om het belang van nul-tellingen (plaatsen waar geen of vroeger wel en nu geen mussen meer zitten) door te geven. Zulke nul-

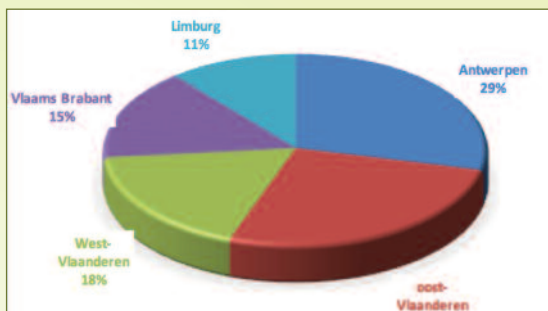

Fig.2: Telinspanningen over de verschillende provincies in 2017

tellingen kunnen in principe erg nuttig zijn om te begrijpen waarom mussen op een bepaalde plek afwezig zijn. Toch werden deze tellingen, bij de verwerking van de eerste 10 jaar (De Laet et al 2013) weggelaten omdat deelnemers, vooral tijdens de eerste 5 jaar dat de mussenteldag georganiseerd werd (2002 - 2007), amper nul-tellingen doorgaven (<10%). Voor 2017 zien we dat het percentage nul-tellingen vooral in de provincies Antwerpen en Oost-vlaanderen opvallend hoger was (Fig3).

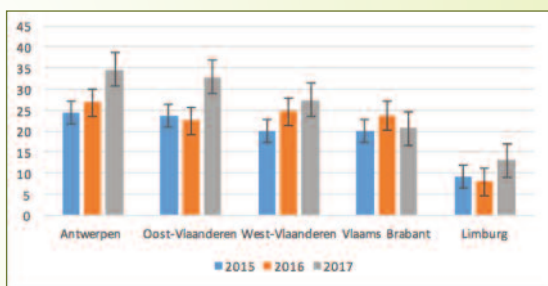

Fig.3: percentage nul-tellingen over verschillende jaren in de verschillende provincies

Enmalige tellingen vormen momentopnames die minder bruikbaar zijn om gedetailleerde trends over de tijd na te gaan. Het groepsgedrag speelt bij de huismus een fundamentele rol in het voortbestaan van de groep. Daarom vragen we dus steeds om het aantal waargenomen huismussmannen te plaatsen in een van de opgegeven groepen. We zien dat vooral in de provincies OVI, WVl en Antwerpen kleine groepjes huismussen (1-5) waargenomen worden. In de provincies Vlaams Brabant en Limburg worden nog even frequent grotere groepen (6-10) huismussen waargenomen. Grote groepen van meer dan 30 huismussen werden vooral waargenomen in Vlaams Brabant (Fig 4). Dat is volledig anders in de ons omringende landen zoals Frankrijk. Deze zomer fietsten we van Leuven naar le Puy en

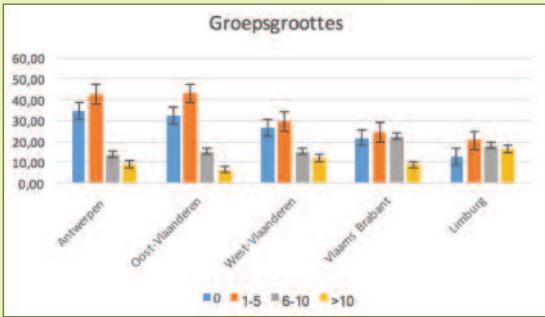

Fig.4: Gemiddelde groepsgrootte van de waargenomen mussen populaties in de verschillende provincies

Velay en Bordeaux via kleine dorpen en gehuchten maar ook grotere steden zoals Charles-Ville Mezières, Verdun, Nancy, Cluny, Le Puy..... De vogels die we meest observeerden waren huismussen en huiszwaluwen. Op elk terrasje zagen we na enkele minuten huismussen rondtippelen. Meestal ging het dan om groepen van 20 tot 50 huismussen (ouders en jongen). Iets wat we hier in Vlaanderen nooit waarnemen. Al die 'Villes et Villages Fleuri' vormen groene oases waar zowel huismussen maar ook huiszwaluwen volledig aan hun trekken komen (Fig 5).

Tenslotte wordt ook steeds gevraagd om te kijken of ook Merel en/of Koolmees in de tuin voorkomt. Fig 6 toont het voorkomen van Koolmees, Merel en Huismus op de verschillende tellocaties in 2016 en 2017. Naast kleine schommelingen zien we enkel dat in 2017 de huismus in alle provincies in minder tuinen voorkwam echter opvallendst in Vlaams Brabant. In West-Vlaanderen daarentegen in meer tuinen waardoor WVl nu dichterbij de andere provincies komt. De Merel kwam in 2017 in alle provincies in iets meer tuinen voor, vooral in Limburg.

Fig. 5: villages et villes fleurie in Frankrijk. Een cafeetje met daarnaast een bakkerij in Monbazillac zo'n 10 km van de stad Bergerac

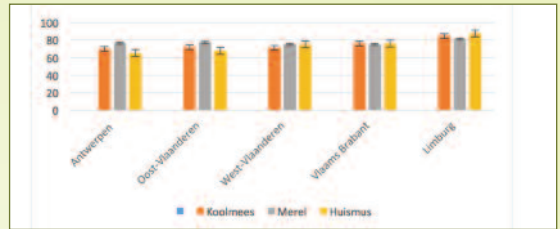

Fig.6: Voorkomen van Huismus, Koolmees en Merel op de verschillende tellocaties over de verschillende provincies.

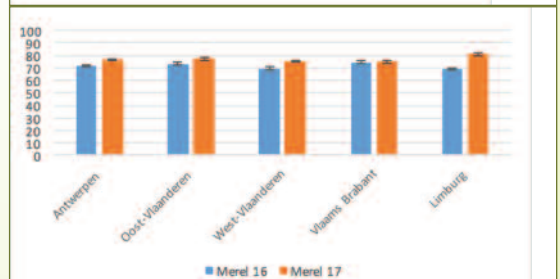
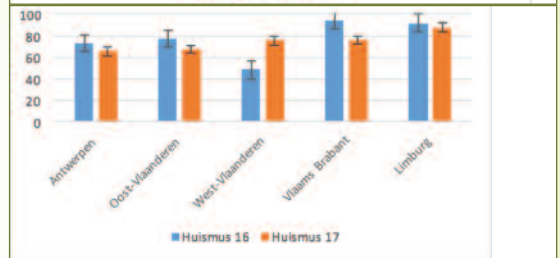
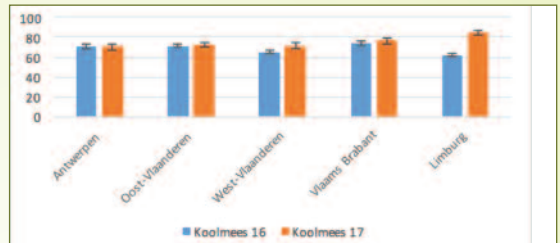

Fig. 7: Het voorkomen van koolmees, merel en huismus op de verschillende tellocaties en in de verschillende provincies.

Blijkbaar zien we in het broedseizoen 2017 toch nog geen negatieve trend in het voorkomen van de merel in onze tuinen. Dit zegt echter nog niets over het aantal merels: heel wat mensen zagen in 2017 wel heel wat minder merelmantjes in hun tuin en daar kan enerzijds het Usutu virus wel voor iets tussen zitten of anderzijds het uitermate slechte broedseizoen 2017. We kijken dus al zeker uit naar de volgende mussentelling.

Jenny De Laet: Beleidsmedewerker ABLLO vzw / reserach associate Groep Terec UGent.

GEZINSUITSTAP NAAR BAZEL OP 26 AUGUSTUS 2017

Het was een warme zomerdag, dus ideaal om een dag erop uit te trekken met het hele gezin samen met **Ons Streven**. Met een voertuig naar keuze, voor de meesten was dit met de fiets, waren we al snel paraat om samen met de **barbiërgids Peter** de polder in te trekken. Peter vertelde eerst aan de hand van foto's hoe het kasteel in de loop van de eeuwen gegroeid is en wie er geleefd heeft. Ook de duiventoren was erg belangrijk voor de kasteelbewoners. Nadien kregen al de kinderen een pootje van een dier dat in de polder leeft. Vol enthousiasme liepen de kinderen vooruit, op zoek naar een afdruk op het wandelpad die overeenkomt met hun pootje van dat dier. Ree, eend, marter, haas en fazant kruisten allen ons pad. Nadien speelden we allen samen, kinderen en volwassenen, het kooispeel. Hierbij leerden we hoe ze vroeger wilde eenden ving. Aan het water zagen we hoe groot een bever is, tot 1 meter zonder staart. De gids had immers een tekening van de bever op ware grootte. Ieder was erg onder de indruk en ook nadien vielen onze monden open van verbazing bij het aanschouwen van de sprongkracht van een kikker, haas en ree. De kinderen hadden alvast moeite om de sprongkracht van de kikker te evenaren. Voor de volwassenen was een haas of een ree totaal onbereikbaar. Deel één was hiermee afgelopen. In de namiddag volgden echter nog komische, muzikale acrobatische straattheateroptredens. Sommige kinderen en volwassenen waagden zich nog in het reuzenrad, andere kinderen lieten zich schminken. Te horen aan de reacties was ieder moe maar uitermate tevreden. **Ook wij van de organisatie waren heel blij met de leuke bende die deze gezinsuitstap tot een succes maakten.**

Zie ook : www.abllo.be/kalender of www.abllo.be/klik

NPW == Natuurpunt Waasland

NP CVN wandelingen : L = Laarzen gewenst * = Geschikt voor wagentjes.

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zondag 1 oktober

Vriendenkring Panneweel

Laatste Open Schuurdag met Repair Café en Geefplein
Gezellige ontmoetingsdag in de natuur. Samen kapotte
spullen repareren: kleding, juwelen, elektrische appara-
ten, fietsen en slijpen van messen, scharen en beitels.
Bruikbare spullen geven, nemen of ruilen.

Info www.panneweel.be transitie@panneweel.be

Dag van het hoogstamfruit. Een namiddag volledig in het
teken van appels en peren. De poorten van ons Na-
tuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk gaan open
om 14 uur en sluiten om 17 uur.

Info: bert@panneweel.be of 03 7770402

Woensdag 4 oktober

VELT Fish & Farm

Filmvoorstelling met nabespreking van 20.00 u tot
23.00u. In Fish & Farm kijkt Filip De Bodt samen met
boeren en vissers uit alle werelddelen naar ons Euro-
pees landbouw- en visserijbeleid. Getuigenissen over ver-
woestijning in Frankrijk, gevolgen van Europese export,
subsidiebruik; maar ook hoopgevende voorbeelden
zoals coöperatieven, kleinschalige visserij ... Na de film
(ong. één uur) volgt een nabespreking met een Wase
bioboerin en een door gebrek-aan-voedsel-gedreven
bootvluchteling. De filmmaker modereert vragen uit de
zaal. We ronden af met een boerenbuffet bestaande uit
eerlijke hapjes van lokale producenten.

Museumtheater, Zwijgershoek 14, 9100 Sint-Niklaas

Prijs: € 2.50, (€ 1.25 - Met korting)

Inschrijven tot 24 september op het telnr. 03 775 44
84 van Vormingplus Waas-en-Dender of via
<https://www.vormingpluswd.be/fish-farm>

Betaling na bevestiging van inschrijving op het reknr.
BE33 8916 7404 6946 i.s.m. Vormingplus Waas-en-
Dender, ACTIE- EN ADVIESGROEP SOLIDARITEIT, Climaxi,
Masereelfonds Sint-Niklaas, Milieudienst stad Sint-Ni-
klaas, Oxfam Wereldwinkel Sint-Niklaas, Solidagro, VELT
Waasland. Begeleiding: Filip De Bodt, medewerker Cli-
maxi en filmmaker Fish & Farm

Vrijdag 6, zaterdag 7 zondag 8 oktober

VELT Tuindagen van Beervelde van 10 u tot 17 u
De grootste tuinbeurs van België : thema paddenstoel-
en. Op onze stand: succesvol eetbare houtzwammen
kweken kan iedereen. Velt toont i.s.m. Mycoboï hoe je
zelf shiitakes en oesterzwammen kan enten, telen en
oogsten.

Zaterdag 7 oktober

Ons Streven

Nacht van de duisternis: Geani-
meerde avondwandeling.

Tijdens deze nacht van de Duisternis nemen we je mee
op een toeristische wandeltocht in 'Tielrode by night'.
Kan Tielrode wedijveren met lichtstad Parijs, of houden
we het iets bescheidener? In ieder geval doen we geen
cruise met een Bateau Mouche, een helikoptervlucht of
een open dubbeldekker. Tielrode heeft immers zoveel te
bieden dat we zelfs te voet, onze handen zullen vol heb-
ben om je zoveel te laten zien, horen en beleven.

Deze wandeling is er voor het ganze gezin en voor ie-
dereen met een leeftijd van 9.9 uur tot 99 jaar. Het
wordt leuk, gezellig, ontspannend, leerrijk en misschien
zelfs een tikkeltje ondeugend. Ook voor de inwendige
mens wordt gezorgd met een overheerlijke verse soep.
Aarzel dus niet en doe met ons mee.

Plaats van afspraak: Standbeeld 'den Toeter', einde van
de Sint-Jozefstraat, 19.00 uur.

Zondag 8 oktober

Natuurpunt Waasland Scousele - CVN

Bege-

leide wandeling Oost-sive polder

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9150 Steendorp

14 tot 16 u. Stapschoenen

Info: mario.smet@chem.kuleuven.be 016/43 95 80

Natuurpunt Waasland Noord

Paddenstoelen-

wandeling in waterwingebied (Kappellebrug, NL)

Vertrek om 14 u. aan de parking net over de grens: voor-
bij Leonidaswinkel, derde afslag op rondpunt (in verbinding met Van Hogendorpplaan, 4565 EP Kappellebrug, Nederland).

Einde voorzien tegen 17 u.

Algemene info i.v.m. deze en volgende paddenstoelen-
wandelingen:

Iedereen is welkom om nader kennis te maken met de
wereld van de paddenstoelen en de samenhang met het
geheel van de natuur. Om optimaal te kunnen waarnemen,
komen een loep en een klein spiegelkje van pas. Bij
nat weer zijn laarzen nuttig, vooral op 21 okt.

Inschrijving is niet vereist, tenzij men met meer dan 3
personen zou deelnemen. De deelnemersgroep wordt
eventueel opgesplitst. Voor de begeleiding staan telkens
3 ervaren gidsen klaar:

Marc De Meireleir, Dirk Baert en Hugo De Beuckeleer.

Contact: hugo.de.beuckeleer@telenet.be, of zo nodig
0478 509635

Hortus ter Saksen luswandeling Esneux en Ourthe-meander [22 km, deels GR 576]
Vanaf Esneux volgen we een smalle meander van de Ourthe, klimmen naar het golvende plateau en het mysterieuze plekje 'Houte-Si-Plout' en volgen verder de GR doorheen het Bois d' Esneux.
Afspraak 9.30 uur parking Atheneum van 4130-Esneux, Rue de l' Athenée (via E313/E25 afrit 41 Hamoir)
Inschrijven bij Marc M 0494 12 86 81 of marc.caste-lyns@scarlet.be

vzw Durme Taartenfestijn met bijzondere wandeling om 14.00 uur

Feest! Al 7 jaar kan jij bij ons vandaag de heerlijkste taarten komen eten, gebakken door onze vrijwilligers. Smullen, én de natuur in je buurt steunen, de ideale combinatie vinden wij. Bovendien organiseren we vandaag een unieke wandeling. Grasduin mee met een gids van vzw Durme door een bijzondere plek die normaal niet toegankelijk is voor het publiek.

Afspraak voor de wandeling om 14.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek. Einde 16 uur.

Prijs voor de wandeling: 7 euro (5 euro voor kinderen jonger dan 12 jaar), incl. een heerlijk stukje taart naar keuze dat op jou wacht, na de wandeling.

Inschrijven: sarah.geers@vzwdurme.be 09 348 30 20).

Afspraak: Kom een stukje taart eten tussen 14 en 18 uur in bezoekerscentrum Molsbroek.

Meer info of wil jij ook een taart bakken? sarah.geers@vzwdurme.be of 09 348 30 20

Woensdag 11 oktober

Natuurpunt Waasland Scousele Plantenstudiegroep Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp 19.30 tot 22 u. Voor plantenfreaks hebben we weer een waardevolle ontdekkingsavond op het programma. Gratis. Breng loupe en flora mee.
Info: freddy.moorthamer@skynet.be 0475 923 484

Donderdag 12 oktober:

Wase Imkersbond belang van Darren in een bijenvolk, Ghislain De Roeck, 20u, Huize Steenstraete, Nieuwstraat 86, St-Niklaas

Vrijdag 13 oktober

Natuurpunt Waasland Scousele Vogeltrek Theorie door Koen Leysen. Inschrijven verplicht. Natuurpunt leden 5 euro. Niet-leden 8 euro.
Natuurhuis Kapelstraat 170a 9150 Steendorp van 20u tot 22 u

In deze voordracht worden we op een onderhoudende manier ingewijd in een van de boeiendste natuurfenomenen: het wonder van de vogeltrek. Pas in de loop van vorige eeuw heeft men een goed deel van dit mysterie kunnen ontrafelen. Hoe slagen vogels erin om hun doel te bereiken? En hoe weten we dat? Wat is haasje-over-

trek en wat bedoelt men met de grote cirkel-route. Hoe bereiden vogels zich voor op deze hachelijke onderneming? We leren ook wanneer vogels trekken en met welke problemen ze onderweg af te rekenen hebben. We krijgen een boeiend overzicht van de verschillende methodes om vogeltrek te onderzoeken. Wat dat opgeleverd heeft, gaande van het klassieke ringwerk over zenderonderzoek tot het nieuwste van het nieuwste, een apparaatje van amper 1 g dat zelfs bij zangvogeltjes kan gebruikt worden.

Info en inschrijven : nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Zaterdag 14 oktober

Uilenwerkgroep Waasland Viering 40 jaar Kerkuilwerkgroep Vlaanderen. Gratis. Stadhuis Sint-Niklaas.

Natuurpunt Waasland Scousele Vogeltrek Praktijk door Gerry Heyrman
Info : Gerry 0498 57 72 24 gerry.heyрман1@telenet.be

Natuurpunt Waasland Zuid Nacht van de duisternis

Zondag 15 oktober

Ons Streven

Dag van de trage weg: Wandeling Tielrode Veer Milieuwerkgroep Ons Streven vzw kleurt jouw 'Dag van de trage weg', met een prachtige en leerrijke natuurwandeling in de Durmevallei. Na een overtocht met het fiets- en voetveer, een wijds zicht over de schorren, een intieme wandeling door het natuurgebied van den Bunt en een verrassende ontdekking van de oorspronkelijke Biezestraat steken we de Mira-brug over. Op het jaagpad langs de Durme onthaasten we helemaal en genieten vanop de dijk van deze prachtige rivier. Onze gidsen doorspekken deze wandeling met vele weetjes. Wees er bij want door de ontpoldering van het Klein Broek, is het misschien jouw laatste kans voor een wandeling langs dit mooie traject. Uiteraard is deze wandeling gratis. Plaats van afspraak: Veer, Sint-Jozefstraat 9140 Tielrode 14.15 uur.
Zie ook www.tragewegen.be

Natuurpunt Waasland Scousele Dag van de trage weg Begeleide wandeling naar het Meulenbroek en het Schausseelbroek
Hapje en drankje onderweg.
Samenkomst aan het zwembad, Kasteelstraat 85 in Temse. Van 14 tot 16 u.
Vergeet je stapschoenen niet.
Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Zaterdag 21 oktober

Natuurpunt Waasland Scousele Vogeltrek Praktijk door Gerry Heyrman
Indien je graag meegaat contacteer:
Info : Gerry Heyrman 0498 57 72 24 gerry.heyрман1@telenet.be

Natuurpunt Waasland Noord Paddenstoelen-wandeling Stropersbos-Noordoost

Het paddenstoelenseizoen zit normaal rond deze tijd op zijn hoogtepunt. Opnieuw mooie belevenissen verzekerd. Vertrek om 14 u. aan de kruising Koningstraat-Stropersfietspad (d.i. 100 m voorbij het rondpunt aan de Bergstraat, 9170 De Klinge). Einde voorzien rond 16.30 u. Algemene info en contact: zie hoger 8 oktober

Woensdag 25 oktober 2017

De uilenwerkgroep Waasland nodigt je uit op een infoavond in het kader van het project "Red de Ransuil" in CC De Kouter in Belsele

Is het ophangen van ransuilmandjes een goed idee om de soort te redden?

Ransuilen zijn prachtige vogels. Met hun oorpluimen – die trouwens niets met hun gehoor te maken hebben – zijn ze onmiskenbaar. Ouderen onder ons herinneren zich de roestplaatsen waar hele parlementen ransuilen samenschoolden om de winter door te brengen. De ransuilpopulatie gaat achteruit. Is de agressieve bosuil daarvoor verantwoordelijk? Speelt het gebrek aan oude kraaien- en eksterneesten mee? Zijn er geen ransuilbiotopen meer in onze omgeving? Kunnen we de soort een duwtje in de rug geven door het plaatsen van ransuilmandjes? Bijna alle gemeenten in het Waasland steunen ons project en betalen een aantal mandjes terug. Op deze infoavond hoor je wat meer over het project, maar krijg je vooral info over de ransuil en tips voor het ophangen van de mandjes.

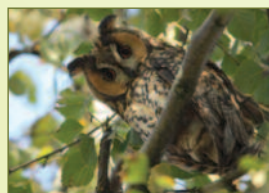
Programma:

vanaf 19u15 – welkom in Cultuurlokaal De Kouter, Koutermolenstraat 8 b, 9111 Belsele

19u30 – De ransuil: voorstelling van de soort en huidige broedsucces opgevolgd door een ransuilkenner, Norbert Desmet, geboren in 1950, opgegroeid en vergrijsd in de Vlaamse Ardennen tussen de grote roestplaatsen destijds van ransuilen en met blijvende interesse ook voor andere uilensoorten. Evolutie van nabij gevolgd. Ook wat nestkastervaring en luikje over kunstnesten met dank aan Kjell Janssens. Ook met braakballen en onderschatte voedselpatronen bezig.

20u45 – pauze met een streekbier Steenuilke – winst uit de tap gaat naar aankoop van ransuilmandjes.

21u05 – Skypesessie (onder voorbehoud) Ophangen van ransuilmandjes: ervaringen en tips voor groter broedsucces, Kjell Janssens, Team Leader International Long-eared Owl Working Group (Global Owl Project), tegenwoordig verblijvend en werkend - B&B Natur Storsveden in Zweden.

Korte uitwisseling rond ransuilwaarnemingen in het Waasland en stand van zaken m.b.t. het project 'Red de Ransuil' – medewerkers van Uilenwerkgroep Waasland Einde rond 22 uur

Ben je geïnteresseerd in vogels en wil je meer vernemen over de ransuil? Zou je je willen inzetten voor uilen en wil je weten wat je kan betekenen voor het project 'Red de Ransuil'? Kom dan naar onze gratis infoavond. Graag voor 20 oktober een seintje als je komt:

marc.aerts@uilenwerkgroepwaasland.be 0485 38 19 87
eddy.detaey@uilenwerkgroepwaasland.be 0479 28 73 84

Donderdag 26 oktober

Hortus ter Saksen Natuur en gezondheid. Van 20 – 21.30 uur

Doorheen de hele presentatie loopt de hamvraag: winnen we aan gezondheid, zowel lichamelijk als geestelijk, door aanwezigheid van groene ruimte. Dat we natuur als heilzaam ervaren is misschien in de eerste plaats een algemeen aanvoelen of iets wat in ons geprogrammeerd zit. Een fikse bos-, strand- of natuurwandeling geeft ons een gelukzalig gevoel.

Maar zijn we écht gezonder met meer groen? Is groen ons gratis medicijn of een nieuwe vitamine, en zijn hiervoor wetenschappelijke bewijzen te vinden? In ons hoogtechnologisch beeldschermtijdperk dreigen we helaas meer en meer te vervreemden van moeder natuur en lijden we met zijn allen aan NDD (Nature Deficit Disorder). De spreker is op zoek gegaan naar alle mogelijke raakvlakken in ons leven en de maatschappij waarop natuur een mogelijke positieve invloed heeft: gezondheidszorg, ontwikkeling van het kind, voeding en medicatie, onderwijs, woonomgeving en persoonlijke zingeving. Een groene omgeving en de natuur kan bijdragen aan de gezondheid van mensen. Natuur werkt! Een boeiende en veelbelovende materie!

Spreker: Yves Bogaert. Plaats: hoeve Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren

Deelname: 5 euro. Inschrijven via info@hortus-ter-saksen.be of 0473 27 60 85

Vrijdag 27 oktober

Ons Streven

Prijsuitreiking Zomerzoektocht 'Bier van hier !' Onze zomerzoektocht en de plaatselijke biertjes vieren deze zomer erg in de smaak. Tientallen mensen hebben genoten van de fietstocht doorheen onze gemeente, de folder, de vragen en de verfrissingen onderweg. Als sublieme schuimkraag en heerlijke afdrank lessen we de dorst naar de juiste antwoorden met een mooie computerpresentatie.

Dit wordt opnieuw een mooie 'Ons Streven avond'. Zowel voor de vele deelnemers aan de zomerzoektocht als iedereen die geïnteresseerd is in het vloeibare erfgoed in onze gemeente. Zelfs supporters weten waarom.

De prijsuitreiking gaat door op **vrijdagavond 27 oktober**

2017 om 20 uur in het Gildenhuis, Kaaistraat 10 te 9140 Tielrode (einde Pastorijstraat). Enkel wie persoonlijk aanwezig is, heeft recht op een prijs. Onder de aanwezige niet-winnaars worden er ook een aantal passende prijzen verloot.

Vzw Durme Zoogdier Safari – Molsbroek om 19.30 uur

Vossen, Bevers, Reeën, Vleermuizen, Muizen, ...kennen jullie allemaal, maar wist je ook dat ze allemaal in het Molsbroek leven? Caroline, Rika en Joris nemen jullie mee op een tocht door het Molsbroek op zoek naar (sporen van) deze zoogdieren. Joris zal ons aan de hand van batdetectors laten horen en zien hoe je vleermuizen kan opsporen en bepalen over welke soort het kan gaan. Caroline en Rika zullen via 'live-traps' enkele muizen proberen vangen en aan de hand daarvan de kenmerken van 'echte muizen', 'woelmuisen' en 'spitmuizen' verduidelijken. En wie weet kunnen we ook enkele bever - en vosensporen tonen. Daarnaast trakteren we jullie ook op allerlei weetjes en bijzonderheden over de zoogdieren in het Molsbroek. Het wordt een ware Molsbroek Safari, een avond voor groot en klein die jullie zeker niet mogen missen!

Afspraak: 19.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 Lokeren
Meer info: caroline.tas@gmail.com

Zondag 29 oktober

Natuurpunt Waasland Scousele

Begeleide paddestoelwandeling

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp. Van 14 tot 16 u. Het natuurgebied rond het Natuurhuis is rijk aan paddestoelen. Freddy Moorthamer helpt ons ze te ontdekken. Stapschoenen.
Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Natuurpunt Waasland Zuid

paddestoelenwandeling Daknamse Meersen
14u kerk Daknam

Zondag 5 november

Natuurpunt Waasland Noord Paddenstoelen-

wandeling in omgeving Natuurhuis Panneweel
Ook deze locatie heeft qua paddestoelen heel wat in petto, met interessante aanvullingen op onze wandelingen van oktober. Vertrek om 14 u. aan Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, 9170 Sint-Gillis-Waas
Einde voorzien rond 16.30 u.
Algemene info en contact: zie hoger 8 oktober

Zaterdag 11 november

Wase Imkersbond kermis en jaarmarkt te Belsele, WIB vertegenwoordigt met een standje

Zondag 12 november

Natuurpunt Waasland Scousele Watervogeltelling

Indien je graag meegaat contacteer:
gerry.heyman1@telenet.be 0498 57 72 24

Hortus ter Saksen luswandeling Meerdaalwoud en Heverleebos (23 km, langs wandeknooppunten)

De bossen ten zuiden van Leuven, restanten van het 'oerbos', blijven bekoren en bieden een kleurrijk herfstpalet vermengd met verrassende historische en culturele trekjes.

Afspraak 9.30 uur aan het Klooster van de Franciscanen, bekend als het Europese Centrum La Foresta, Prosperdreef 9, 3054-Vaalbeek (via E40 afrit 23, N25 en Naamsesteenweg). Inschrijven bij Freddy M 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

VELT gratis kleuren op Sinterklaaspeelplein van 13.00 u tot 17.00 u

Sinterklaas arriveert op de Grote Markt in Sint-Niklaas, de grootste Sint-spelenmarkt van het land. Dit jaar opnieuw extra kindvriendelijk én extra feestelijk omwille van 800 jaar Sint-Niklaas

Bij VELT kunnen de kinderen gratis kleuren. Wij sturen de tekening op naar de Sint.

Bij VELT kan je biosoep of biopannenkoeken kopen.

Donderdag 16 november

Wase Imkersbond honingkeuring. Kom de honing uit het Waasland proeven en geef punten op kwaliteit, smaak, ... , 20u, Huize Steenstraete, Nieuwsstraat 86, St-Niklaas

Zondag 17 november

Natuurpunt Waasland Scousele Watervogeltelling

Indien je graag meegaat contacteer : Gerry Heyman 0498 57 72 24 gerry.heyman1@telenet.be

Zaterdag 18 november

Natuurpunt Waasland Noord.

Natuurbeheer aan de Kieldrechtse Watergang
De Kieldrechtse Watergang is de smalle uitloper van de Kieldrechtse Grote Geule en de verbindingsweg met de Kreken van Saleghem. De zuidelijke oever van deze waterloop ten westen van de Polderstraat in Meerdonk is laag gelegen en opgedeeld in vele kleine percelen die ofwel beplant zijn met bomen, of in gebruik als hooiland of begroeid met spontaan opgeschoten wilgen en rietland. De voorbij twintig jaar heeft Natuurpunt daar heel wat percelen verworven. Deze krijgen nu een beheer met het oog op een verhoging van de natuurwaarde: bloemrijke graslanden, vitale rietvelden met vogels en insecten, bosjes als broedgebied voor zangvogels, steenuilen en roofvogels.

Op 18 november gaan we een recent afgegraven ruig grasland maaien en opruimen om het uiteindelijk om te vormen tot een rietveld. We verzamelen om 13:30u aan het Natuurhuis Panneweel Krekeldijk 2 Meerdonk. Wie later komt vindt ons langs de onverharde weg ten wes-

ten van de Polderstraat in Meerdonk thv de brug over de waterloop. Wij zorgen voor werkgerief en voor een versnapering in de pauze. Info bij jan.vandermeulen@outlook.com

vzw Durme Boekvoorstelling: "De Durme van Tielt tot Tielrode. De meest gevarieerde Vlaamse rivier?" om 14.30 uur

De Durme ontspringt in Tielt, en kronkelt vandaar helemaal naar Tielrode, waar ze uitmondt in de Schelde. Een prachtige rivier die niet alleen door een heel gevarieerd landschap stroomt, maar ook een ruim arsenaal aan verhalen met zich mee voert. Andre Verstraeten, mede-oprichter van vzw Durme en al jarenlang bezig met het bestuderen van de Durme, schreef er een prachtig boek over. Hij stelt het, samen met vzw Durme, trots aan julie voor!

Afspraak: om 14.30 uur in de Torenzaal, Torenstraat 1, 9160 Lokeren

Meer info: andre.verstraeten@scarlet.be

Vooraf inschrijven noodzakelijk via info@vzwdurme.be of bel 09 348 30 20

Zondag 19 november

Natuurpunt Waasland Scousele

Bezoek opvangcentrum Merelbeke Gent

Vertrek Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
We vertrekken met carpooling. Van 13.30 tot 17 u.
Kom op tijd!

Jaarlijks worden er een 5000 dieren verzorgd met de bedoeling deze na herstel terug in de natuur te plaatsen. De oorzaken van opname zijn van uiteenlopende aard: slachtoffers van hoogspanningskabels en verkeer, jacht-misbruiken, botulisme en andere vergiftigingen, uit het nest gevallen jongen of geroofde nestjongen, stookolie-slachtoffers, in beslag genomen vogels op basis van de wet op de vogelbescherming enz....

Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Woensdag 22 november

Natuurpunt Waasland Scousele Plantenstudiegroep
Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp. Van 19.30 tot 22 u

Gratis. Breng loupe en flora mee.

Voor plantenfreaks hebben we weer een waardevolle ontdekkingsavond op het programma.

Info: freddy.moorthamer@skynet.be 0475 923 484

Zaterdag 25 november

2de WAKONA natuurstudiedag van 9u15 tot 17u00
locatie: Broederschool biotechnische en sport, Weverstraat 23, Sint-Niklaas

Met WAKONA, de Wase koepel voor Natuurstudie, organiseren we voor de 2de keer een natuurstudiedag. Onze vorige editie leidde tot de eerste provinciale natuurstudiedag, die vanaf nu 2 jaarlijks zal georganiseerd worden. Met WAKONA hebben we de ambitie om in de

tussenliggende jaren onze eigen Wase studiedag te organiseren. Zo willen we de lokale projecten eens in de kijker zetten, en, minstens zo belangrijk, willen we er een gezellig evenement van maken waarbij de verschillende werkgroepen en andere geïnteresseerden mekaar leren kennen.

Ook deze keer hebben we weer een boeiend en divers programma samengesteld. Je kan de gedetailleerde versie raadplegen via www.WAKONA.be. Inschrijven kan via diezelfde website tot zondag 19/11 aan de democratische prijs van 6 euro. Hiervoor krijg je een broodjeslunch, gratis drank én natuurlijk een boeiende dag!

Info : tomneels@telenet.be - 0485 61 80 35

Zondag 26 november

VELT Moestuinaadvies: Bloemen. In de Bib van Sint Nikolaas H. Heymanplein 7 van 10.00 u tot 12.00 u

Bloemen in je tuin zijn niet alleen maar mooi. Bijen en andere insecten kunnen niet zonder om te overleven. Maar er is meer: sommige bloemen zijn eetbaar of hebben medicinale krachten. Bloemen kunnen helpen in de moestuin of geven informatie over je tuin. Huguette Van Renterghem, lesgeefster van Velt, bracht er een aantal samen in een computerpresentatie en vertelt hun verhaal. Stel gerust je vragen. Gratis, iedereen welkom.

Donderdag 30 november

Hortus ter Saksen Invasieve en andere niet-inheemse planten. 19.30 - 21 uur

Een aanrader voor iedereen die graag tuiniert én biodiversiteit in al zijn vormen belangrijk vindt.

Spreker: Ivan Hoste, Agentschap Plantentuin Meise

Plaats: hoeve Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren.

Deelname: 5 euro. Inschrijven via info@hortus-ter-saksen.be of 0473 27 60 85

Zondag 3 december

Hortus ter Saksen

luswandeling Kalmthout - Kapellen (23 km)

Ten noorden van Antwerpen vinden we verschillende natuurdomeinen die nauw aansluiten. We trekken onder andere door het Klein Schietveld, de Uitlegger en het Mastenbos en wandelen ook in een goed bewaard gebleven loopgravenpad.

Afspraak 9.30 uur parking station Heide Kalmthout, (grote parking aan Statieplein/ Kalmthoutlaan)

Inschrijven bij Marc M 0494 12 86 81 of marc.caste-lyns@scarlet.be

Zondag 10 december

Natuurpunt Waasland NOORD

Kunst en Natuur in de stad.

Begeleid Wandelevenement aan het Eilandje in Antwerpen. Zie volgend nummer of op via www.abllo.be/klik

Woensdag 13 december

Natuurpunt Waasland Scousele Plantenstudiegroep
Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp van
19.30 tot 22 u

Gratis. Breng loupe en flora mee.

Voor plantenfreaks hebben we weer een waardevolle
ontdekkingsavond op het programma.

Info: freddy.moorthamer@skynet.be 0475 923 484

Zondag 17 december

Natuurpunt Waasland Scousele Watervogeltelling
Indien je graag meegaat contacteer : Gerry Heyrman
0498 57 72 24 gerry.heyрман1@telenet.be

CURSUS 2017-2018

'VOGELS HERKENNEN'

Natuurpunt Waasland

Kern Zuid – Kern Lokeren Werkgroep NME

met 13 theorielessen over
vogelgedrag, kenmerken en levenswijze...
met 4 busuitstappen naar vogelrijke gebieden
en 9 met andere praktijkuitstappen in het Waasland.

Al wie een brede interesse heeft voor vogels en de we-
reld van de vogels beter wil leren kennen, die is van
harte welkom. Eerste theorieles op 6 oktober. Zie ook
vorig Groene Waasland.

Meer info : Johan Vercauteren 03 777 89 26

POLDERWANDELINGEN

Polders van Groot-Kruikeke

Gratis polderwandelingen aangeboden door Waterwe-
gen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiërgidsen.
Meer info op : www.barbiërgidsen.be/index.php/maandelijkse-werfwandelingen

Zondag 01 okt 14 u Rustige herfstwandeling
Zondag 05 nov 14 u Paddenstoelwandeling
Zondag 03 dec 14 u Vliet- en getijdenwandeling

NATUURHUIS IN STEENDORP

Natuurpunt Waasland – Scousele

Je kan er terecht voor een sanitaire stop, een drankje,
een gezellige babbel, info over de streek en je hebt een
prachtig uitzicht van op het dakterras.

Open elke zondag tussen 14 en 18 u. Kapelstraat
170a 9140 Steendorp. (GPS 51.129488 –
4.260328). Ook open op de zondagen 12 november
en 10 december 14 tot 17 u.

Kom wandelen in onze mooie streek en spring eens bin-
nen! De vrijwilligers van **Natuurpunt Waasland – Scou-
sele** verwachten je.

**ECOBOUWERS OPENDEUR
VAN 11 TOT 19 NOVEMBER**

ABLLO vzw en BBLV

De meeste Vlaamse steden hebben een Middeleeuwse
of oudere oorsprong. Bovendien kenden veel steden
na WO II een uitbreidingsboost. Dit betekent dat in onze
steden nog veel oude woningen staan.

De renovatie van deze woningen vormt een belangrijke
klimaat doestelling maar hoe pak je zo iets aan?

In het kader van de Ecobouwers dagen organiseert
ABLLO vzw op 11 en 12 november een fietstocht naar
2 gerenoveerde stedelijke woningen in Sint-Niklaas.
Daarna krijgen we een overzicht van renovatiemate-
rialen en – technieken met de kans om vragen te stel-
len. Wij zorgen voor een hapje en een drankje.

We vertrekken telkens om 13u aan de hoofdingang van
het station van Sint-Niklaas.

Wie met de trein komt kan een 'blauwe fiets' krijgen
aan het station.

Inschrijven voor "Ecobouwers Opendeur" is gratis en
kan vanaf 5 oktober op www.ecobouwers.be. Je kan er
grasduinen in een online catalogus met meer dan 200
woningen.

Ga naar www.abllo.be

*en klik op **KLIC***

*voor meer info
over artikels en
aanverwante
websites*

Openingsuren van het secretariaat van **ABLLOvzw**:

abllozw@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u

Dinsdag: tussen 14u en 18u

woensdag: tussen 14u en 18u

Donderdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennerstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren secretariaat van *'t groene waasland*:

groene.waasland@gmail.com of 03/775 19 31

Maandag tussen 14u en 18u

Dinsdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

CURSUS
"DE ZOMERSE BIJENWEIDE..."

Wase Imkers

NEMEC vzw wil het initiatief nemen om voor ieder geïnteresseerde een uitgebreide educatieve lessenreeks te organiseren over het belang van stuifmeel, de bijenweide, het geschikte assortiment waaruit ze bestaat, de beste groeiomstandigheden, de beste combinaties, de aanplant en de verzorging van deze bijenplanten. Een lessenreeks speciaal voor imkers, groenverzoorgers en zij die groene vingers hebben of willen krijgen.

Ook wilde bijen worden geholpen!

De bijen hebben het moeilijk. Een van vele oorzaken hiervan is voedseltekort tijdens de zomer. Gelukkig zijn steeds meer mensen bereid hun steentje bij te dragen door allerlei bijenvriendelijke bloemen aan te planten. Deze cursus speelt in op frequent voorkomende vragen als: welke bloemen plant ik best aan, hoe plant ik ze aan, waarom zijn ze zo belangrijk en tal van andere prominente vragen. Het zijn bovendien lang niet alleen de honingbijen die in de zomerperiode nood hebben aan extra voedsel. Ook hommels kunnen dan best wat meer bloemen gebruiken. Waarom vooral honingbijen en hommels gebaat zijn met zomerbloeiers komt u uiteraard te weten in de lessenreeks. Het leuke aan bloemen planten is dat we meteen alle bijen helpen, ook de wilde soorten waarvan de meerderheid tijdens de zomermaanden actief is.

We volgen een avontuurlijke vlucht die vertrekt en eindigt bij het nest. Onderweg bezoekt een bij verschillende bloemen waarbij ze stuifmeel en nectar verzamelt om zichzelf en haar nakomelingen te voeden. Op verschillende interessante vragen wordt getracht een antwoord te geven. Hoe vinden bijen bloemen, hoe weten ze of ze stuifmeel of nectar moeten verzamelen, hoe lokken planten bijen, hoe werkt bestuiving, hoeveel stuifmeel en nectar hebben bijen nodig en wat is het gevolg van een tekort? Kortom, de hele stuifmeel- en nectarstroom wordt in kaart gebracht.

Nadat in de eerste lessen een basiskennis is verworven, gaan we onze bijenweide van dichtbij bekijken.

Wat zijn onder andere de eigenschappen van een bijenweide en aan welke voorwaarden moet ze voldoen om succesvol te zijn? Hoe kunnen we de eigen bijenweide analyseren? Zijn tuinen de bijenweide van de toekomst?

Honingbij verzamelt stuifmeel op koolachtige in de moestuin.

Bloemenweides worden met veel enthousiasme en goede moed ingezaaid maar vaak zijn de resultaten teleurstellend. Een nuchtere kijk op deze complexe groenvorm is bijzonder hard nodig. Met behulp van een stappenplan gaan we bepalen welk type bloemenweide we gaan zaaien en wat we ervan mogen verwachten.

Tetrarium of bijenboom heeft zijn naam niet gestolen.

Aan de hand van verschillende beplantingsconcepten wordt een klassieke tuin omgevormd tot een echte bijentuin. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het combineren en toepassen van planten. Met een o.a. bijenhagen, bijenborders, bijenbloempotten, bijendaktuinen, bijenbosjes en nog vele anderen wordt er een antwoord gegeven op de belangrijkste vraag hoe we onze bijenweide kunnen verbeteren.

We gaan van start op donderdag 26 oktober om 19:00u stipt. Inschrijven kan via www.nemec.be
 Meer info : corneel.dewindt@nemec.be of Olivierfoubert@hotmail.com

De cursus gaat door in Zaal Den Buiten, Buitenstraat 12 te Nieuwkerken-Waas telkens op donderdagavond.

workshop
spinnen
microscopie
pissebedden
dieren sporen
langpootmuggen

posters
uilen
libellen
zwaluwen
tuinvlinders
nachtvlinders
waterspitsmuis

De Meetnetten in het Waasland: terugblik en vooruitzichten na 2 jaar tellen • Vijf jaar fuikvissen op de Ketelplaat • Van matkop tot lepelaar, vogels ringen in het Waasland • Wase paddenstoelen: wie zijn ze, wat doen ze en waar doen ze het • Verstedelijking en biodiversiteit: de huismus en koolmees als bio-indicatoren

WAKONA NATUURSTUDIEDAG

<<==== zie ook hiernaast

ONDERWERPEN VOORMIDDAG :

De meetnetten in het Waasland, terugblik en vooruitzichten na 2 jaar tellen. Hannes Ledegen • Natuurpunt Studie - Meetnetcoördinator

Vijf jaar fuikvissen op de Ketelplaat. Mark Staut en Anna Schneider • vrijwilligers INBO

Van matkop tot lepelaar, vogels ringen in het Waasland. Geert De Smet • ringgroep "Durme"

Wase paddenstoelen: wie zijn ze, wat doen ze en waar doen ze het. Freddy Moorthamer • paddenstoelenwerkgroep Takruitertjes

NAMIDDAG Parallele Workshops

Spinnen - Mark Alderweireldt

Dierensporen - Dirk Van Der Meiren

Microscopie paddenstoelen - Freddy Moorthamer

Pissebedden - Gert Arijns

Langpootmuggen - Kris Peeters

VERDER:

Verstedelijking en biodiversiteit: de huismus en de koolmees als bio-indicatoren. Jenny De Laet • ABLLO vzw i.s.m. Groep Terec UGent

Posterpresentatie - soortenprojecten - werkgroepen hebben je nodig : Libellen in jouw buurt - Tuinenmeetnet dagvlinders - Waterspitsmuis - Zwaluwen - Ransuilenproject - Nachtvlinderproject

**INFORMATIE VANUIT HET
BURGERINITIATIEF BETREFFENDE
HET ROOMACKERGEBIED**

Sinds eind januari een verkavelingsaanvraag werd ingediend, voor het gebied ten zuiden van het Provinciaal domein tussen Hof- en Kerkstraat in Tielrode, is een groep burgers zeer actief bezig om de uitvoering van eender welke verkaveling aldaar te verhinderen. Minstens een maal per maand komen ze samen. Meerdere kleinere denk- en werkgroepjes zijn intussen druk bezig met het uitwerken van ideeën. De ondersteuning die ze daarbij krijgen van 'Ons Streven' is niet min en wordt ten zeerste gewaardeerd. Bestuursleden en medewerkers maken deel uit van de groep en bovendien buigt de voorzitter Gert Hooftman zich met zijn intussen vermaarde kennis, over een procedure om het gebied als Beschermend Landschap te doen klasseren. Wie het gebied betreedt en het landschap opneemt, begrijpt niet dat men daar zou willen bouwen. Het is niet meer van deze tijd, om dergelijke open ruimten op te geven aan nog meer verharding.

De voorstanders beweren dat het uitzicht nog beter zal zijn dan nu, omdat er een verhoogd terras wordt voorzien. Alsof die 116 woningen dan totaal geen hinder zullen geven. Een ongeloofwaardige verdediging. We willen met een simulatie die in de maak is, het gedeelte bewijzen.

VOOR EEN BETONVRIJ EN NATUURRIJK ROOMACKERGEBIED.

Ondanks dat het college de vergunning van deze aanvraag weigerde, is het gevaar voor verkaveling helemaal niet geweken. De reden van weigering ligt immers in de wegennis binnen het gebied. Licht oplosbaar met enkele aanpassingen. Er wordt dan ook een nieuw plan verwacht in de aanloop van 2018. De weerlegging daarvan zal niet eenvoudiger zijn, uiteindelijk.

We zijn op een punt gekomen dat juridische ondersteuning zich opdringt. Na kennismakings-gesprekken werd uit meerdere advocaten een keuze gemaakt. Bij het ter perse gaan van dit blad zal de eerste opdracht wellicht gegeven zijn. Van in het begin waren we ons bewust dat dit een zeer moeilijk dossier is. Alle mogelijke middelen zullen moeten ingezet worden en als drukingsgroep zullen we moeten volhouden en volharden.

Bij de weerlegging van de veelvuldig (1086) ingediende bezwaren wordt voornamelijk verwezen naar de goedkeuring van het RUP. Dit is de belangrijkste en onvermijdelijke hinderpaal om dit gebied te redden. Zonder wijziging van het RUP is er geen kans.

Naast het inrichten van acties om de aandacht te vestigen en financiële middelen te vergaren, tracht de groep ook op diplomatieke wijze, invloed uit te oefenen op het bestuur en betreffende organen. Ze verdedigden hun standpunten op een GECOR-zitting, (Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening), wat niet zonder meer toegelaten werd. Aandringen was de boodschap. Ook werd een delegatie ontvangen door de burgemeester en enkele schepenen. Nadat in de loop van deze maand, de uitslag van een onderzoek betreffende de planschade voor een RUP-wijziging bekend is, zal er wellicht een cruciale beslissing vallen.

Wordt vervolgd.

BRAND IN HET MOLSBROEK

Straffe toebak op zondag 4 juni: 2 fietsers kwamen gehaast het bezoekerscentrum binnen met de melding dat de dijk, bij fietsknooppunt 29, in brand stond. We gingen onmiddellijk kijken. Het pad lag vol met populierenpluis en het had al een hele poos niet meer geregend.

Al van ver zagen we rookwolken. Een laag vuurtje liep letterlijk over de grond, zo snel als je kon wandelen! Verderop stonden verschillende takkenhopen in lichterlaaie. Op de iets hoger gelegen dijk keken fietsers verwonderd toe. Hoe dat zomaar kon gebeuren, wilden ze weten. Dat kon de brandweerman even later wel vertellen: 'Hoogstwaarschijnlijk aangestoken.' Want de brand was op verschillende plekken tegelijk aan het woeden. 'Misschien met een sigarettenpeuk, misschien met wat zwaarder gerief, dat weet ik niet. Maar met zo'n droog weer heb je niet veel nodig.'

Tja, niet leuk, natuurlijk. Aangestoken. Jeetje. Gelukkig waren alle brandhaarden op een kwartiertje geblust. Toen twee dagen later de regen met bakken uit de lucht viel, waren wij heel blij dat al het brandgevaar geweken was!

Extra voorzichtig zijn met droog en warm weer is de boodschap!

Martine Van Audenhove

BUYLAERS VERWELKOMT OPNIEUW ZIJN KOEIEN

Na 2 zomers zijn ze terug! In 2015 braken de koeien moeiteloos enkele keren uit, hoofdzakelijk door een aftands raster. Vzw Durme investeerde enorm om een mooie en tevens ecologisch verantwoorde nieuwe omheining te plaatsen.

Na 2 jaar maaibeheer zagen we een enorme daling van het insectenbestand zoals vlinders en sprinkhanen. De dynamiek was uit het gebied verdwenen, omdat op enkele weken alles werd weggemaaid. Botanisch wonnen we, ecologisch niet.

Door inzet van vrijwilligers en terreinploeg kunnen onze beesten dit beheer opnieuw opnemen en blijft er in ons gebied een zomer lang nectaraanbod.

We kiezen ervoor om dit jaar terug te werken met 6 Blonde d'Aquitaine, zowel ossen als vaarzen. Dit wilde Franse ras kan leven zonder antibiotica en natuurlijk bevallen. Hierbij doen we een beroep op 'De vierklaver' die ons al in meer gebieden ondersteunt. Het is leuk om deze mooie dieren, die prachtig werk doen, terug te zien!

Christophe Hillaert

SPOOKBOMEN IN MOERBEKE EN EKSAARDE

Wie in mei en juni langs de Eksaardebanaan tussen Eksaarde en Moerbeke fietste, kon een opvallend natuurfenomeen zien. Verschillende bomen zagen er opvallend wit uit, helemaal ingepakt in een spookachtig spinsel. Geen vroege halloween-stunt echter, maar het werk van de larve van de spikkelmot. De mot, ook wel de spinselmot genaamd, overwintert als eitje en komt in mei als vraatzuchtige rups te voorschijn. In gigantische groepen spinnen deze rupsen een gemeenschappelijk web in bomen en struiken, om zich te beschermen tegen vijanden zoals vogels en sluipwespen. En ondertussen kunnen ze rustig de hele boom kaal vreten.

In juni verpoppen de gespikkelde rupsjes, en verlaten ze als kleine nachtvindertjes de bomen. Het spinsel vergaat en de boom herstelt meestal volledig. Uit slapende knoppen komen er nieuwe bladeren aan de bomen, en het volgende jaar merk je er meestal niets meer van.

De schade voor de bomen is dus relatief beperkt. Ook voor de mens is deze mot en zijn rupsen ongevaarlijk. Helemaal niet te vergelijken met de processierups dus! Maar toegegeven, het ziet er wel wat gek uit...

foto Tomas Van Lancker

VEENPLUIS OPNIEUW AANWEZIG AAN HET DONKMEER

Dat het unieke laagveengebied langsheen het Donkmeer afgelopen jaren tal van botanische verrassingen in petto had, wisten we al. Zeldzame soorten zoals moeraskruid, grote waterpeppe en moeraswederik werden recent gespot op nieuwe plekken.

Op 20 mei viel ik pas echt van mijn stoel toen de mensen van Eco-scan, die dit voorjaar druk in de weer waren met veldwerk in ons reservaat Donkmeer, me i.v.m. de opmaak van een nieuw beheerplan, hun bijzondere botanische vondst van dit voorjaar toonden.

We trokken naar de Polsmeersen naar een waardevol dotterbloemgrasland dat vzw Durme er sedert 10 jaar beheert, en speurden er de oevers af van een in 2013, met steun van het Regionaal Landschap Schelde-Durme, geruimde sloot. Daar stonden ze: wel 25 witte kwastjes van bloeiende veenpluis, een soort die sedert 1953 aan het Donkmeer niet meer is waargenomen!

Als er één soort kenmerkend is voor goed ontwikkelde veengebieden zoals we die kennen in de Hoge Venen, dan is het wel veenpluis. Dat deze soort plots weer zou opduiken in 'ons' veengebied aan het Donkmeer had ik echter nooit verwacht.

Deze vondst toont eveneens aan dat grondwerken zoals het ruimen van sloten of uitvoeren van plagwerken (afvoeren van de bovenste bodemlaag) wel degelijk heel interessant kan zijn voor het herstel van zeldzame moerasvegetaties. Door het graven kunnen namelijk in de modder verstopte zaadvorraden van vroeger algemeen voorkomende maar ondertussen zeldzaam geworden plantensoorten aangeboord worden en op die manier plotseling weer opduiken. Dit is waarschijnlijk ook gebeurd op ons reservaatperceel. Door het ruimen

van het slib uit de verlande sloot werd waarschijnlijk een zaadbank van het langdurig kiemkrachtige veenpluis aangeboord waardoor het op de slootoever opnieuw heeft kunnen kiemen.

Welkom back veenpluis! Hopelijk is deze vondst nog maar het begin en fleurt veenpluis na de uitvoering van het in 2018 startende Natuurinrichtingsproject opnieuw met duizenden plantjes ons hersteld laagveenlandschap op!

Kristof Scheldeman

BUXUSMOT :

DE REVELATIE VAN DEZE ZOMER !!

In hoeverre de opwarming van de aarde de invasie van de buxusmot deze zomer heeft beïnvloed zullen we misschien nooit weten. Een feit is zeker, er worden planten ingevoerd vanuit Azië, mogelijks reeds aangetast met eitjes en rupsen.

De buxusmot is een nachtvlinder uit de familie van de grasmotten. De vlinder legt massaal eitjes in de plant met gevolg dat rupsen de buxusbladeren kaal vreten. Natuurlijk is buxus eigenlijk maar een sierstruik, deze heeft weinig of geen natuurwaarde, niet voor de bijen, niet voor vlinders, want bloemen komen er nooit op. Het regelmatig in vorm scheren van de struiken is nefast: van in de lente tot in het najaar worden de buxusstruiken netjes bijgehouden. Het is juist dan dat de buxusmot op deze geur afkomt, die komt vrij bij het scheren.

In mijn tuin staat een struik, niet geschoren, daar is ook niets aan! In de buurt zijn alle struiken aangetast, de mensen spuiten er nog wat gif op. Ik vermoed dat het weinig aarde aan de dijk brengt. De planten vergelen, worden wellicht nooit meer gezond. Bovendien wordt er weer wat giftig spul gespoten waarvan dan ook de mezen het slachtoffer worden. Want welke mees lust er geen larve of rupsje.

Trouwens er zullen eitjes gelegd zijn het hele jaar door: volgend jaar zitten wij weer met dat fenomeen. Ik geef iedereen de raad, zeker de eerste vijf jaar geen buxusplanten te zetten.

Zet beter wat bloemen of een vlinderstruik, maak uw tuin wat natuurvriendelijker!

Staf Lerno (Natuurpunt)

OVER SUNHIVE'S EN ZWERMBOMEN

De Wase Imkersbond heeft zich tot doel gesteld om de bijenpopulatie in het Waasland ook via natuurlijk imkeren op peil te houden. Een aantal initiatieven werden in 2016 en 2017 op touw gezet:

Sun-Hive als ijkpunt in het landschap

Aan de Paradijsbeek, gelegen langs de Hulstdreef te Belsele, werd een terrein ter beschikking gesteld door de stad Sint-Niklaas. Rechtover de garage werd, tussen de schaapjes, de Sun-Hive geïnstalleerd. Een Sun-Hive is een bijenhuis beschermd door een dak op hoge houten palen en het bijenhuis zelf bestaat uit twee rieten korven die aan elkaar worden bevestigd. De vorm van de korven bootst een natuurlijke bijenwoning (in een boom of aan een tak) na en werd ontworpen door Guenther Mancke, een Duitser die jarenlang onderzoek heeft gevoerd naar natuurlijke manieren om te imkeren. De bovenste korf zullen de bijen eerst uitbouwen, de uitgang bevindt zich onderaan, op ongeveer 2,5 m boven de grond. De hoogte is nodig om de toeschouwers veilig naar de bijen te kunnen laten kijken, en vandalisme tegen te gaan.

De aanplantingen in de omgeving werd door leden van de Wase Imkersbond uitgevoerd en het terrein is voorzien van diverse wilgensoorten langs de Paradijsbeek. Op termijn kunnen vanuit deze wilgenformaties stekken verdeeld worden voor de geïnteresseerden. Op 26 april 2017 werd de Sun-Hive geïnstalleerd. Op 10 juni werd de Sun-hive gevuld met een bijenvolk. De officiële inhuldiging van de aangekocht Sun-Hive volgt volgend jaar.

Ook in Beveren (Melsele) hebben we een Sun-Hive geïnstalleerd met medewerking van de Gemeente Beveren. De Sun-Hive werd geplaatst in het geboortebos van het Molenbeekpark en wordt beheerd door de plaatselijke imker: Jari Vergauwen. Ook hier zal de inhuldiging plaatsvinden wanneer het bijenvolk op zijn sterkst is in het volgende bijenseizoen.

De Sun-Hives werden bekostigd door de Stad Sint-Ni-

klaas en Beveren-Waas. De rieten korven werden gevlochten door een beoefenaar van het ambacht en VZW De Steenschuit, die verscheidene sociale doelgroepen op een unieke manier actief begeleidt in hun zoektocht naar werk, stond in voor de constructie van het houten frame.

Meer informatie over natuurlijk bijenhouden en de sunhive in het bijzonder: www.naturalbeekeeping-trust.org/sunhive-introduction

Zwerfboom

Het principe van de zwermboom is eenvoudig. Bijen zwermen uit en gaan zich nestelen op plaatsen waar het donker is. Een vermomde boom waar voldoende plaats is, vormt een ideale nestplaats voor de dieren in het wild, die op zoek zijn naar beschutting.

Tim van Erck 'holde' en 'zaagde' al verschillende boomstammen uit die gevuld werden met een bijenvolk. Deze stammen werden hier en daar bij particulieren in de tuin geplaatst. Een waar genot voor het oog, want door plexiglas achteraan de boom kan je het bijenvolk mooi observeren! Af en toe moet je een beetje bijvoederen, want een nest uitbouwen vraagt heel wat energie en in de natuur is er niet altijd voldoende voedsel voor de bijen te vinden. De stad Sint-Niklaas ging ook over tot een aankoop van een zwermboom en de milieudienst plaatste in samenwerking met de organisatie www.blijebijen.be, de boom op het openbaar domein van de begraafplaats Tereken in de 'wilgenformatie'. Wie eens een kijkje wil nemen naar deze boom is altijd welkom. U hoeft geen schrik te hebben van de bijen, deze zijn erg zachtaardig. Van november tot maart gaan de bijen echter in winterslaap en zullen we de achtere toegang afsluiten om hen niet te storen in de winterrust. Verassend overleven deze bijen zelfs in moeilijke omstandigheden (hoge vochtigheid). Zou overwinteren in een knusse boom en op eigen honing dan toch beter zijn om de honingbijen in leven te houden?

Meer informatie op www.abllo.be/klik

WAKONA SOORTENDAG IN STEENDORP
OP ZATERDAG 29 JULI 2017

Het zonnetje scheen en de gesternten waren gunstig. De vrijwilligers van Natuurpunt Waasland – Scousele waren er klaar voor.

's Morgens om 10 uur kwam de Mossenwerkgroep aan. Ze gingen binnen het Fort van Steendorp aan het werk onder leiding van Dirk De Beer en hebben later op de dag hun onderzoeksgebied uitgebreid naar Roomkouter en Gelaagpark. Een kleine 50 soorten mossen zijn gevonden waaronder Steenvedermos, Voegenmos en meerder m² Struikmos.

Vanaf 13 uur kwamen de andere specialisten toe. Eerst even een toespraak van de schepen van milieu Franky De Graeve, een groepsfoto en een geapprecieerde drink aangeboden door het gemeentebestuur van Temse. En dan vertrokken verschillende groepen naar de omringende natuurgebieden. Planten, vogels, watervogels, vlinders, libellen, waterjuffers, paddenstoelen, insecten, waterdierpjes, diersporen, zoogdieren, slakken, gallen en mineerders ... allemaal werden ze in kaart gebracht.

Enkele specialekes : smalle rolklaver, waterpunge, ruwe bis, groot moerasscherm, fraai duizendguldenkruid, getande weegbree, aardbeiklaver. "Onze mierenerleeuw" gaf nog steeds present. Ook de ijsvogel, sperwer en boomvalk en evenzeer de tongvaren en de reuzenpaardestaart lieten zich opmerken. De libellen en waterjuffers lieten zich ook niet onbetuigd: grote keizerlibel, vuurlibel, gewone oeverlibel, bruinrode en vuurrode heidelibel, blauwe breedscheenjuffer, kleine roodoogjuffer....

Het Natuurhuis was een aangename plaats om even uit te rusten, een Briquerville te drinken of om pizza te eten

na een ganse dag rondtrekken. Niets dan tevreden gezichten. Een hele dag in de natuur, het doet je goed. En toen kwam de nachtploeg: de nachtvlindermannen en -vrouwen. Het witte laken werd uitgespreid op de grasmat vlakbij het Natuurhuis en de speciale felle lamp werd aangesloten. Er werd stroop op de omliggende boomstammen gesmeerd, de nachtvlinderboeken, de potjes en loepjes werden bovengehaald. De fototoestellen lagen klaar. En met mondjesmaat kwamen de nachtvlinders. Hoe later, hoe schoner volk.

Ondertussen was het rond half twee 's nachts en mijn kaars ging letterlijk uit. Geen nood. Ik kon het Natuurhuis sluiten want ze hadden een eigen generator bij! De onderzoekers gingen nog efkes verder: de Pijlstaarten moesten nog komen ....

En kijk, komt daar toch nog een **vleermuizenspecialist** aan zeker! Die trekt dan nog even midden in de nacht naar het Gelaagpark en het Fort met zijn batdetector!

Rare mannen die natuurspecialisten!

Tot mijn grote vreugde kwam er in de loop van zondag nog een rapport binnen van Roland Luts, een sieraalgeneticus. Hij was zaterdag verhinderd maar is dan zondag eens komen kijken. Ik voeg hier een paar foto's van deze prachtige levende maar grotendeels onbekende organismen bij.

Alle waarnemingen zijn terug te vinden op www.waarnemingen.be gebied Steendorp.

Foto's zijn te bekijken op : www.wakona.be/index.php/fotoarchief/472-2017-07-29-soortenzoekdag-natuurgebieden-rondom-natuurhuis-in-steendorp Ga naar www.abllo.be/klik

Ik denk dat alle aanwezigen met mij akkoord zullen gaan dat het een bijzonder fijne dag was. Niet alleen wat de natuur betreft maar ook het contact tussen al deze mensen is van onschatbare waarde.

Voor Natuurpunt Waasland – Scousele
Nine Van Hoyweghen

WEEROM EEN GESLAAGDE KINDER- DRIEDAAGSE IN DE NATUUR !

Naar jaarlijkse traditie ging onze kinderdriedaagse natuurbeleving ook dit jaar door en kende een overrompend succes. De inschrijvingen waren soms niet bij te houden, met het gevolg dat we wel enkele ouders en kinderen moesten teleurstellen.

Op maandag 16 augustus waren alle 28 kinderen op post te Daknam. Na een eerste kennismaking waarbij de kinderen ook elk een naambadge kregen, werd het schepmateriaal verdeeld. We konden dankbaar gebruik maken van het materiaal van het RLSD. Jammer genoeg had de droge zomer ervoor gezorgd dat de meeste poelen droog stonden. Noodgedwongen trokken we dan maar naar de Turfput. Het vee op de weide zag de bontebende al komen en zette het meteen op een lopen. Ook de Turfput leek op het eerste gezicht niet zo'n goede poel te zijn. Lage waterstand, geen helder water, geen waterplanten, koeien kunnen er hun ontlasting in doen, maar toch gaven we de moed niet op. Onder leiding van Bram Bauwens en mezelf, bijgestaan door Monique Van Haver en An Van Den Abbeele, stapten we de weide in.

We hebben eerst de zuurtegraad van het water gemeten en deze was 7,3 en dat is goed te noemen, ook de temperatuur was goed 18 °. Dus moest er toch wel wat leven in zitten.

We konden uiteraard geen salamanders, kikkers of visjes vangen, maar eerder kleine diertjes zoals: larven van pluimmuggen, springstaartjes, een poelak, schijfhoornslak, eenoogkreeftje, larven van de ééndagsvlieg, duikerwantsen en wat kleine moddertrappermonstertjes. Op de hooilanden van de Rotten wel een kleine kikker, en moerasplanten met dierennamen zoals egelskop, wolfspoot en katstaart.

Na de picknick gaf ik wat info over de voortplanting van vlinders en libellen, zo maakten ze kennis met de larvehuidje van de laatste vervelling van libellen...Daarna trokken we met vlindernetjes en glazen potjes het reservaat in, in de Wastine. Al gauw waren er al enkele kinderen die iets gevangen hadden en om de haverklap moesten we determineren. Klein koolwitje, klein geaderd witje, icarusblauwtje, bruin en oranje zandogje, veel schuimcicaden, een snuituil, vijfvingerige vedermot, bloedrode heidelibel, houtpantserjuffer, een grote groene sabelsprinkhaan, wat krassers en spitskopjes (sprinkhanen) wat mooie vliegen, kevertjes en spinnen.

We maakten ook een boeiende wandeling door het bos om bij andere percelen te komen en ook daar wat te vangen. De warmte speelde ons wat parten, de vermoeidheid was duidelijk aanwezig en iedereen had dorst. Gelukkig hadden we water bij !!

Op donderdag 17 augustus waren weer alle kinderen paraat met hun fiets. Weer was Monique

konden picknicken. Johan bedankt om ons te willen ontvangen!

Na de middag met de fiets naar het Provinciaal recreatieoord De Ster. Tijdens een wandeling op het domein kwamen we onze geboortebom tegen. Ieder kind kon daar kennis maken met zijn eigen geboortebom volgens de Keltische bomenkalender. Onderaan elke boom lag een tegel waarop in enkele woorden de karaktereigenschappen stonden vermeld.

Tijd om de speeltuin op te zoeken waar de kinderen van harte konden relaxen en genieten. Bij de terugkeer bezochten we nog het dierenpark met struisvogels en damherten, enz.. De heuvel moest ook nog eens worden beklommen en afgerold. Tevreden keerden we terug.

Op vrijdag 18 augustus waren we nog met 24 kinderen: 4 kinderen vertrokken met familie al op weekend. Met de trein naar Kalmthout. In Lokeren kon ik rekenen op Adolf De Ridder als medebegeleider: in Sint-Niklaas, nogmaals Monique, Laurent, maar ook Marc Lamont en Piet Liekens (een opa) waren als begeleider op post. De treinreis verliep heel vlot, ook onze overstap in Antwerpen Centraal was toch wel speciaal: naar spoor 22 helemaal onderaan ! In Heide Kalmthout werden we opgewacht door onze secretaris Benny Gyssens die ook voor de drank zorgde, waarvoor nogmaals dank. Een wandeling naar De Vroente, het educatief bezoekerscentrum van het ANB. We legden onze rugzakken even weg en zetten de eerste stappen in de Kalmthoutse heide richting de uitkijktoren. We mochten tot het derde verdiep klimmen en konden zo heel de heide overschouwen; toch wel een indrukwekkend natuur-gebied, grotendeels op Nederlands grondgebied.

Een flinke regenbui zorgde ervoor dat we allen nat terug in De Vroente aankwamen. Maar gelukkig waren we na onze picknick weer helemaal droog. Het bezoekerscentrum bood ons wat natuurspelletjes aan die we dan ook graag in groepjes gingen spelen op de heide.

We keerden blij en tevreden terug met de trein naar onze heimat. Dank aan alle medebegeleiders voor hun belangeloze inzet.

Staf Lerno

van de partij. Samen met Laurent Van den Bergh als medebegeleiders. De lichte regenval kon echt niemand deren. Wij brachten een bezoek aan boer Johan van de Cleeterboshoeve die ons de voederstal liet zien.. Hij gaf ons een zeer deskundige uitleg over zijn koeien: hoeveel melk ze geven , wat ze eten, hoeveel ze wegen, wat met hun kalfjes,enz.. De kinderen zochten tevergeefs naar een stier maar zagen die nergens. De boer legde dan prachtig uit a.d.h.v. zijn de kunstmatige bevruchting hoe dit in zijn werk gaat.

We bezochten zijn machinepark, hij legde ook goed uit waarvoor elk machine dient en uiteraard speelt de tractor op een landbouwbedrijf een grote rol. Even pauze met een drankje gemaakt van hoevemelk. We bezochten zijn varkensstallen, mestvarkens , allemaal even oud en even zwaar, maar de lucht was er wel wat pikant. Bij de kippen en de schapen was het veel beter ademen. Er hangt in zijn schuur ook een kerkuilenbak, hij gaf dan ook uitleg over alle soorten inlandse uilen. Ook heeft hij een ruimte om groepen te ontvangen en waar we

UPDATE GRUP

STEENBAKKERIJ STEENDORP

De oude steenbakkerij is niet meer in functie. De grond is opgekocht door verkavelaars. De voorgestelde RUPwijziging behelst een 11 ha KMO-zone met mogelijk 32 business units (of meer naargelang de grootte) en 1,6 ha voor 120 wooneenheden. Een deel van nu door groen ingenomen ruimte gaat verloren.

Er zijn 1084 bezwaarschriften ingediend bij de Gecoro (Gemeentelijke commissie ruimtelijke ordening). Deze adviesraad heeft een negatief advies gegeven over heel de lijn.

Ook het advies van Ruimte Vlaanderen is negatief

- Geen nood aan bijkomende woningen
- Economische activiteiten horen in knooppunten van snelwegen en rond zeehavens, niet in woonkernen
- Vlaamse taakstelling: + 2500 ha recreatie, +38.000 natuurontwikkeling, +10.000 ha bos
- Stop verlies open ruimte

Steendorp Leefruimte vzw heeft samen met Natuurpunt Waasland - Scousele handtekeningen verzameld voor een aanvraag om te mogen spreken op de gemeenteraad (burgerinitiatief). Er zijn 750 handtekeningen verzameld in een periode van 3 weken! Ondertussen is dit gebeurd op de gemeenteraad van maandag 28/08. De gemeenteraad heeft de behandeling van het dossier 60 dagen uitgesteld. (wettelijk maximum)

Het gezamenlijk actiecomité stelt

- Behoud 8 ha biologisch waardevol bos
- Kans om openruimteverbinding tussen de natuurgebieden (Fort, Roomkouter, Gelaagpark, Schausseelbroek, Kijkverdriet) van nationaal en internationaal belang in de Scheldevallei te realiseren
- Kans om het meest westelijke stiltegebied te worden
- Kans om een sterke toeristische troef uit te bouwen

info: Natuurpuntscousele@gmail.com
of 0473 72 66 15

Natuurpunt Waasland - Scousele

Op initiatief van Ons Streven en Natuurpunt-CVN konden we genieten van deze wandeling in Elversele. We stonden vooraf even stil bij het thema : Dag van de Aarde. **We gaan inderdaad niet steeds even respectvol om met onze planeet.** Er is de klimaatopwarming, waarbij het menselijk gedrag een rol speelt. We maken overmatig gebruik van fossiele brandstoffen. Er is het probleem van een sterk toenemende wereldbevolking waar we allemaal gepast op moeten reageren, rekening houdend met de draagkracht en de leefbaarheid van de planeet. Er moet dus zeker zorgzaam omgesprongen worden met grondstoffen en vooral met voeding en water. Onze ecologische voetafdruk is te groot door een overmatige en toenemende consumptie wereldwijd, maar meest toch in de Westerse landen. Het milieu wordt bezoedeld door stof met vooral problemen van het fijn stof, door allerlei toxische producten. Er zijn problemen rond radioactiviteit, overmatig gebruik van kunstlicht, overmatige bebouwing en betonconstructie, het mestoverschot en zoveel meer. Er is op wereldvlak ook teveel afval met vaak slechte verwijdering en verwerking ervan. Bijzonder problematisch zijn slecht of niet afbreekbare producten en kunststoffen zoals onder meer vele plastics die aarde, waterlopen en zee aantasten ('o.m. de plastic soep') met vooral ook een groot probleem van de microplastics. Veel dieren eten dergelijke afval met naast dierenleed ook weerslag op onze voeding. **Ook in Elversele is er een groeiende verstoring van dit evenwicht tussen natuur en cultuur. De cultuur domineert vaak ten koste van de natuur.** Deze laatste wordt vaak slechts een 'verkavelingsnatuur' of een soms slecht beheerde 'gecultiveerde natuur'. Dit is ook het geval in de slechts kleine en krimpemde natuurgebieden in Elversele. Het thema van de 'Dag van de Aarde' bracht ons dus ook naar het thema van onze wandeling 'Bron en Broek'.

Bronbosjes

De cultuur blijft hoe dan ook belangrijk en Elversele heeft reeds een lange geschiedenis. Dit werd geïllustreerd met voorbeelden vanaf het ontstaan van het dorp, de historie van de gebouwen, de dorpsbewoners en hun bezigheden, de problemen ten opzichte van het land, de omgeving en de verwevenheid vooral ook met de natuur rondom. De betekenis van het historisch gegroeide landschap, de bewoning, de geologische evolutie van de Durme, de cuesta en de Vlaamse Vallei werden belicht. Dit was ook belangrijk

voor het begrijpen van de fauna en flora van de streek. Er was dan onze "jaarlijkse pelgrimage" naar het 'bronbosje' van Elversele. **Bronbosjes hebben in het algemeen grote natuurwaarden en zijn eerder zeldzaam geworden.** Om dit te begrijpen werd enige uitleg gegeven over het geologisch ontstaan van de cuesta miljoenen jaren geleden. Deze kan mede de huidige aard van de bodemstructuur verklaren en de watervoorziening met onder meer de **aanwezigheid van kwelbronnen.** De specifieke waterkwaliteit heeft daadwerkelijk invloed op de plantengroei van dit bronbosje. In dit biotoop komen enkele kenmerkende plantensoorten voor die elders weinig voorkomen, dus

foto: Felix Bertels

belangrijk bij het behoud van biodiversiteit. We denken hier aan voorjaarsbloeiers (als er nog voldoende licht is op de bodem) zoals het verspreidbladig goudveil, het muskuskruid en vinden er ook de slanke sleutelbloem, bosanemoon, bittere veldkers, speenkruid, dotterbloem e.a.. Het bronbosje van Elversele is echter slechts een zeer klein en erg kwetsbaar gebied met een beperkte bufferzone. Het beheer van dit kleine reservaat bestaat vooral uit het beschermen van de natuur en ze vooral niet te verstoren. Dit wordt door de omgeving niet altijd gerespecteerd: Er is overmatige betreding, spelende kinderen die zelfs reeds een kamp bouwden op het terrein, het storten van groenafval die niet thuis hoort in dit biotoop en zo meer. Bij onze wandeling op 22 april bleek spijtig genoeg dat de voorjaarsbloeiers reeds over hun hoogtepunt waren. We vonden nog in beperkte mate verspreidbladig goudveil en enkele, grotendeels reeds uitgebloede, slanke sleutelbloemen. Ook muskuskruid ontdekten we na wat speuren. Er was een zeer sterk overgroeien door overvloedige en dominerende brandnetels (normaal gebeurt dit daar toch wat later), vermengd met gele dovennetel, kleefkruid, hondsdrif ... Zwarte els, wilg, canadapopulieren vormden door kris kras gevallen tak-

ken een moeilijk doordringbaar netwerk en leverde een gesloten landschap op. Er was ook veel kwelwater wat de betreding van het terrein sterk bemoeilijktte voor een uitgebreide wandeling. We hebben ons dan maar beperkt tot een klein doch mooi gedeelte ervan. De ervaring van René Pletinck zorgde trouwens ook nog voor het vinden van enkele interessante insecten. De globale indruk bleef toch nogal teleurstellend. We zagen ook een groter impact van de bewoning, van de landbouwgronden en de stallen van de naburige boer en van de aangrenzende achtertuinen. Er was ook afval. Wij konden enige verwaarlozing van het gebied en de wegels vaststellen. Een weg die voorkomt op het gemeenteplan is nog steeds niet gerealiseerd. Enig toezicht is hier toch nodig als men dit gebied als reservaat wil in ere houden als erfgoed.

Bij de verdere wandeling passeerden we de mooie kapel van Maria van de Zeven Weeën, die ook vereert wordt als Maria van de Weg. In de tuin kunnen we de zeven staties zien en een Lourdes grot. Hier kan men een relatieve rust en enige bezinning vinden, naast de drukke N41. Het is normaal ook een luisterplaats voor vogels in de vroege ochtend. Jaarlijks worden er voertuigen gezegend.

We wandelden langs het rondpunt van de Duivenhoek naar de andere zijde. Hier zien we een grote impact op de omgeving door de tunnel en de N41 met zeer druk verkeer (veel lawaai, gevaarlijk en de weg verdeelt ook het dorp). We gingen verder tot aan het Klein Broek, waar we ontdekten dat de weg versperd was door de Sigmawerken. Er werd uitleg gegeven over de historische van het Klein en Groot Broek en de actuele aanpassingen door het sigmaplan, de betekenis ervan en de weerslag op de omgeving. De wandeling ging dan verder langs het Groot Broek naar de Durme en de Mirabrug met uitleg over deze zeldzame zoetwatergetijdenrivier en over de hierbij passende fauna en flora. We konden ook de landschappelijke natuurwaarden ervan bewonderen en genieten van een poëtische evocatie. We konden ook even verwijlen bij de geschiedenis van de brug en het verder verloop van de Durme, de problemen van de aanslibbing, het baggeren en het verwerken van het slib. We maakten kennis met de nieuwe site van 'De Koolputten'. Deze omgeving was destijds van grote betekenis voor de economie van de streek en was onder meer het decor van film en onderwerp voor de literatuur. Dan ging de weg terug langs het Groot Broek om via trage wegen voorbij de resten van het historische Hof Ter Elst te komen en weer bij het vertrekpunt aan de kerk van Sint-Margaretha.

Willem Vandereyken

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift,
 37ste jaargang - nr 4; september 2017 - nr 203
 verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop,
 Eikenlaan 13, 9111 Belsele

**Werk mee aan een
 groener Waasland !**

Abonneren kan door
7 Euro over te schrijven
 op BE39 7310 4317 9119

**'T GROENE
 WAASLAND**

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift 't groene waasland (=GW) kan dit

* door **7 EURO** over te schrijven naar 't groene waasland op IBAN **BE39 7310 4317 9119** [=nieuw nummer !!] met vermelding abonnement 't groene waasland 2017 en is dan tevens 'toegetrede' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van een vereniging, die U vindt op www.abllo.be

REDACTIE: Marc Temmermans, Jenny De Laet, Astrid Martens,
 Thomas Van Lancker, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant,
 Alle teksten voor het volgende nummer moeten binnen zijn **vóór 25 oktober 2017**
 bij Gilbert Cant tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com

Inhoud:

- 2 ...Decennia onderzoek, maar berging kernafval staat nog nergens ... ..BBL
- 3 ...Natuurpunt Waasland organiseert BOOMPLANTACTIE ... .. Natuurpunt Waaslandvzw
- 3 ...Gezocht: medewerker met een hart voor huismussen ... ..ABLLOvzw
- 4 ...Marcel Oelbrandt is van ons heengegaan ... ..ABLLOvzw
- 6 ...Openbaar onderzoek toegankelijkheid station Temse ... ..ABLLOvzw
- 9 ... Paddenstoelen in Roomacker (8) ... ..Ons Streven
- 12 ...Citizen science: Nationale mussenteldag 2017 ... ..ABLLOvzw
- 14 ...Gezinsuitstap naar Bazel op 26 augustus 2017 ... ..Ons Streven
- 15 ...Kalender (-info) ... ..GW
- 23 ...Informatie vanuit het Burgerinitiatief betreffende het Roomackergebied ... ..Ons Streven
- 24 ...Brand in het Molsbroek ... ..vzw Durme
- 24 ...Buylaers verwelkomt opnieuw zijn koeien ... ..vzw Durme
- 24 ...Spookbomen in Moerbeke en Eksaarde ... ..vzw Durme
- 25 ...Veenpluis opnieuw aanwezig aan het Donkmeer ... ..vzw Durme
- 25 ...Buxusmot : de revelatie van deze zomer !! ... ..Natuurpunt Waasland, Staf Lerno
- 26 ...Over Sunhive's en zwermvliegen ... ..Wase Imkers
- 27 ...Wakona soortendag in Steendorp op Zaterdag 29 juli 2017 ... ..Natuurpunt Waasland - Scousele
- 28 ...Weerom een geslaagde kinderdriedaagse in de natuur ! ... ..Natuurpunt Waasland Zuid
- 30 ...Update GRUP Steenbakkerij Steendorp ... ..Natuurpunt Waasland - Scousele
- 30 Dag van de aarde: wandeling bron en broek op 22 april ... ..Ons Streven

Hoofdredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51

Fortenstraat 99 - 9250 Waasmunster

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13

Klingedijkstraat 37A, 9170 Sint-Gillis

Vormgeving en coördinatie : Gilbert Cant 03 775 1931 Maria Van de Vyver

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO Oplage 1300 exemplaren

't groene waasland verschijnt in januari, maart, mei, september en november.

P 708696
 1 9100 Sint-Niklaas
 Artigrafiekantoor :